

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

ÚSTAV SOUDNÍHO INŽENÝRSTVÍ

INSTITUTE OF FORENSIC ENGINEERING

**PROJEKT JEDNOTNÉ VZDĚLÁVACÍ
SOUSTAVY PRO ZNALECKOU ČINNOST**

PROJECT OF UNIFORM EDUCATION SYSTEM FOR EXPERT ACTIVITIES

TEZE PRÁCE – ZKRÁCENÁ DIZERTAČNÍ PRÁCE

SHORT DOCTORAL THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Mgr. Kateřina Pivoňková

ŠKOLITEL

SUPERVISOR

doc. Ing. Pavel Alexandr, CSc.

BRNO 2016

Abstrakt

V disertační práci jsou uvedeny a popsány jednotlivé části projektu jednotné vzdělávací soustavy pro znaleckou činnost. Na základě rešerší byly zmapovány právní přístupy k řešení znalecké činnosti ve vybraných státech Evropy. Problémovou situací je skutečnost, že v současné době právní úprava znalecké činnosti v ČR nezahrnuje povinnost celoživotního vzdělávání znalců, nekonkretizuje způsoby a formy ověřování kvalifikačních předpokladů před jmenováním znalce, ani nijak neupravuje jeho další vzdělávání po zápisu do seznamu znalců. Navržená soustava je rozdělena do dvou základních částí: před jmenováním znalce, zabývající se kvalifikačními předpoklady a způsobem jejich ověření správními orgány, a po jmenování znalce a jeho zápisu do ústředního seznamu znalců, zabývající se celoživotním vzděláváním po celou dobu výkonu znalecké činnosti, jeho formami a obsahem. Jako zdroje informací byly využity některé základní metody sociologického výzkumu (zejm. pilotní semináře a dotazníková šetření), které jsou v práci vyhodnoceny. Z výsledků jsou zpracovány relevantní závěry zpracované do jednotlivých blíže popsaných částí navržené vzdělávací soustavy, v nichž byly zohledněny i již existující semináře a školení. Za účelem pravidelného ověřování odborné způsobilosti znalce je rozpracován kreditní systém, periodicita ověřování statutu odborné způsobilosti znalce i způsob evidence v Indexu odbornosti znalce.

Abstract

Particular parts of the project 'Uniform Education System for Expert Activities' are listed and described in this dissertation. Legal approaches to the issue of expert activities in selected European countries were mapped on the basis of researches. The fact that the current legal regulation of expert activities in the Czech Republic does not include the obligation of the lifelong learning of experts, does not specify the ways and forms of verifying of qualification requirements before appointing to the office, and also does not provide for the further educating after the registering on the list of experts, is seen as a problematic situation. The suggested system is divided in two basic parts: before registering the expert on the list of experts, focusing on the qualification requirements and the way of their verification by administrative authorities, and after appointing to the office and registering to the central list of experts, focusing on lifelong learning during the whole time of practising of the profession, as well as on the form and content. Some basic methods

of sociological survey (especially introductory seminars and questionnaire surveys) were used as the information source. These data were evaluated and applicable conclusions were compiled and integrated into in more detail described components parts of the suggested education system, in which also the already existing training courses and workshops were taken in consideration. For the purpose of regular verifying of expert's professional qualification, a credit system was developed, as well as the periodicity of verifying of the expert's professional qualification and the form of record keeping in the Index of Expert's Professionalism.

Klíčová slova

jednotná vzdělávací soustava pro znaleckou činnost; celoživotní vzdělávání, znalec, pilotní seminář, dotazníkové šetření, kreditní systém, Index odbornosti znalce

Key words

Uniform Education System for Expert Activities, lifelong learning, expert, introductory seminar, questionnaire surveys, credit system, Index of Expert's Professionalism

Obsah

1. ÚVOD	4
2. ZAMĚŘENÍ A CÍL DISERTAČNÍ PRÁCE	4
3. TERMINOLOGICKÝ SLOVNÍK A SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	5
4. SOUVISEJÍCÍ LEGISLATIVA	5
5. CHARAKTERISTIKA SOUČASNÉHO STAVU ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY V ČR A VE VYBRANÝCH STÁTECH EVROPY	5
6. ZDROJE INFORMACÍ – VYBRANÉ METODY SOCIOLOGICKÉHO VÝZKUMU	7
6.1 Pilotní jednodenní a vícedenní semináře	7
6.2 Dotazníková šetření	10
6.3 Rešerše stížností, KS v Praze	12
6.4 Systémová analýza, kontroly ZD a ZP u KS v Praze	12
6.5 Řízený skupinový rozhovor, expertní interview	13
7. PROJEKT JEDNOTNÉ VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVY PRO ZNALECKOU ČINNOST	15

7.1	Všeobecné kvalifikační požadavky před jmenováním znalce	17
7.1.1	Vysokoškolské vzdělání.....	17
7.1.2	Specializační studium.....	18
7.1.3	Odborná praxe	18
7.1.4	Poradní sbor znalců	18
7.2	Celoživotní vzdělávání znalců a jeho formy	20
7.2.1	Garanti a organizátoři CVZ.....	21
7.3	Dvoustupňový kreditní systém	23
7.3.1	Stupeň všeobecný (základní)	23
7.3.2	Stupeň specializovaný (vyšší)	24
7.3.2.1	Doktorské studijní programy	25
7.4	Kreditní ohodnocení	26
7.4.1	Počet kreditů za jednotlivé formy CVZ	26
7.5	Index odbornosti znalce – evidence forem CVZ, archivace	28
7.6	Statut odborné způsobilosti znalce	28
7.6.1	Splnění podmínky CVZ	29
7.6.2	Nesplnění podmínky CVZ.....	29
7.6.3	Zakotvení povinnosti CVZ v právní úpravě	30
8.	VÝSLEDKY A PŘÍNOS DISERTAČNÍ PRÁCE	30
9.	ZÁVĚR	34
10.	SUMMARY	35
11.	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ, LITERATURA	37
12.	SEZNAM PUBLIKOVANÝCH VLASTNÍCH PRACÍ	39

1. ÚVOD

S rostoucím tempem právní regulace různých oblastí života ve společnosti a stále vyšší specializací vědních oborů musí soudy a jiné orgány při své rozhodovací činnosti řešit stále odbornější otázky; některé nejsou řešitelné bez dostatečné specializované kvalifikace. Orgány veřejné moci (dále jen „OVM“) proto stále častěji využívají služeb odborných konzultantů – znalců. Kromě zvyšujícího se vlivu znalců na výsledek soudních řízení je terčem kritiky veřejnosti zejm. jejich odbornost a vzdělání. Znalecký posudek (dále jen „ZP“) je chápán jako druh důkazního prostředku. Někdy se může zdát, že znalci spolurozhodují o výsledku sporu; ale pouze v rovině objektivního znaleckého důkazu, neboť znalci v soudním řízení žádná rozhodovací pravomoc nenáleží, ta náleží pouze nezávislému soudu. V rámci studia jsem se zaměřila na vytvoření projektu jednotné vzdělávací soustavy (dále též „JVS“) pro znalce jak před jejich jmenováním, tak i v době praktického výkonu znalecké činnosti. Projekt JVS se týká všech znaleckých oborů (odvětví/specializací).

2. ZAMĚŘENÍ A CÍL DISERTAČNÍ PRÁCE

Téma disertační práce je „**Projekt jednotné vzdělávací soustavy pro znaleckou činnost**“. **Problémovou situací** je skutečnost, že v současné právní úpravě není povinnost průběžného vzdělávání znalců výslovně upravena. Systém celoživotního vzdělávání znalců (dále též „CVZ“) jak před jejich zápisem do seznamu znalců, tak zejména po tomto zápisu, zcela chybí. Absence CVZ vyústila v aktivity některých zájmových sdružení a profesních organizací, které se snaží vyvíjet aktivitu směřující k tomuto vzdělávání formou účasti na pravidelných odborných seminářích, které jim zprostředkují nejen informace o aktuálních právních předpisech, bezprostředně souvisejících s výkonem zn. činnosti, ale i specializovaných seminářích zaměřených na jednotlivé zn. obory (odvětví/specializace). Členství v těchto organizacích, které zajišťují odborná školení svých členů prostřednictvím externích lektorů, praktikujících znalců nebo soudců, není povinné. Tyto aktivity jsou již několik let vnímány jako součást CVZ nejen znalci samými, ale např. i krajskými soudy (dále jen „KS“). **Prvotně formulovaným problémem** je zjištění, jaký způsob CVZ je vhodný v obecné rovině pro všechny znalce, následně pak zjištění forem a periodicita takového vzdělávání dle jejich odborného zaměření. V současné době je CVZ ponecháno na individuálním zájmu každého jednotlivce. **Hlavním cílem disertační práce** je vytvořit projekt JVS pro znaleckou činnost, který bude možno využít obecně pro všechny znalecké obory, (odvětví/specializace), který bude systematický a přehledný a začlenění nově navržené přístupy,

kteřé jednoznačně a plošně vymezí CVZ jak v rovině teoretické, tedy zejména právní, tak v rovině odborné, tj. prakticky zaměřené na konkrétní odborné znalecké disciplíny.

Dílčími cíli disertační práce jsou:

- a) vycházet z již známých a v praxi ověřených způsobů (např. certifikace, kurzy, specializační studium apod.), které v sobě budou zahrnovat znalosti oboru soudního inženýrství a jeho stávající metodiky, které mohou být převzaty či upraveny
- b) zahrnout do projektu celoživotního vzdělávání již i uchazeče o znaleckou činnost, tedy před jejich jmenováním znalcem
- c) vytvořit kreditní dvoustupňový systém se zohledněním metod a přístupů andragogiky a androdidaktiky.

3. TERMINOLOGICKÝ SLOVNÍK A SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

V disertační práci je zpracován přehled nejčastěji používaných výrazů vycházejících nejen z právní úpravy znalecké činnosti, ale i z odborné literatury s tématem související.

4. SOUVISEJÍCÍ LEGISLATIVA

V disertační práci je zpracován přehled legislativy rozdělený pro ČR a pro ostatní státy s platností k 31. 8. 2016.

5. CHARAKTERISTIKA SOUČASNÉHO STAVU ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY V ČR A VE VYBRANÝCH STÁTECH EVROPY

Česká republika – historie a současnost

Vznik a následný vývoj znalecké činnosti v ČR lze vymezit právními předpisy z let 1933 [23], 1939 [24, 11], 1949 [25], 1959 [26] až k zákonu č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o znalcích“) [20], který je účinný s určitými změnami až do současnosti, včetně vyhlášky č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška“) [22, 34] a který mj. upravuje pravomoc při jmenování a odvolávání znalců a v obecné rovině kritéria podmínek pro jmenování. Přesto, že novela zákona o znalcích, tj. zákon č. 444/2011 Sb., kterým se mění zákon o znalcích [21], s účinností od 1. 1. 2012 přinesla některé změny, podmínku CVZ nezavedla. Správní orgány v řízení při jmenování znalců postupují v souladu s § 180 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „SŘ“) [28, 6, 17], když musí posoudit, zdali osoba, o jejíž jmenování jde, splňuje podmínky pro jmenování podle § 4 zákona o znalcích. Jmenování znalce je na dobu neurčitou; setrvání ve funkci není podmíněno žádnému periodickému přezkoušení odb. znalostí ani dokládání

CVZ. Na jmenování není právní nárok. **Kvalifikační požadavky na jmenování znalcem** jsou sjednoceny (2011 – 2012) [8] u některých specializací a zahrnují VŠ vzdělání, specializační čtyřsemestrální kurz/kurz obecné problematiky znalectví - **znaleckého minima** (dále též „ZM“), minimálně 7 – 10 let odborné praxe po ukončení VŠ a ověření odborných znalostí. Garantem jednodenního kurzu (10 hodin) ZM jsou od r. 1997 Vysoké učení technické v Brně – Ústav soudního inženýrství (dále jen „ÚSI VUT v Brně“), od r. 2013 Vysoká škola ekonomická v Praze – Institut oceňování majetku (dále jen „IOM VŠE v Praze“) a od r. 2016 Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Katedra psychologie – pouze pro lékaře a psychology. Absolvování **specializačního čtyřsemestrálního studia** (160 – 200 hodin) je považováno za splnění kvalifikačního předpokladu u těch zn. oborů, kde je toto studium zvedeno a poskytují jej specializovaná pracoviště zřízená jako vědecká, vzdělávací, metodická a realizační střediska pro znaleckou, příp. odhadcovskou činnost, působící současně jako znalecké ústavy (dále jen „ZÚ“). Již v roce 1980 byl ÚSI VUT v Brně navržen jednotný systém výchovy technických znalců [2], který se podařilo částečně zavést a následně rozšířit např. do studijního programu Soudní inženýrství nebo do kurzů ZM.

Evropa

Při rešeršní činnosti pro srovnání právních přístupů k zn. činnosti jsem vybrala státy se srovnatelnou právní, sociálně – kulturní a částečně i ekonomickou úrovní srovnatelnou s ČR. Např. státy, v nichž je zavedena obdobná registrace znalců do seznamů (průběžně doplňovaná), podmíněná splněním určitých podmínek (např. Slovensko, Francie, Polsko) a státy, kde zn. činnost není nijak zákonem upravena ani regulována (např. Belgie, Spojené království Velké Británie a Severního Irska, Estonsko, Norsko). [13, 3, 18, 31, 32] V Evropě se objevují v zásadě 2 obecné modely upravující postavení znalců: ve středoevropské tradici je znalec chápán jako kvalifik. osoba, která poskytuje pomoc především soudu (např. ČR, Slovensko, Francie, Polsko), v angloamerickém právním systému je znalec chápán jako kvalifik. osoba, která je přibírána stranami a poskytuje jim pomoc v rámci důkazního břemene a díky svým znalostem vyplňuje mezery ve vědomostech soudu. Lze shrnout, že tato problematika není mezi zkoumanými státy dostatečně řešena, příp. je řešena rozdílně dle zvyklostí dané země s tím, že otázka CVZ není konkretizována a rozpracována. Většina problémů se odvíjí od praxe a tomu odpovídají i rozdílné postoje ke kvalifik. požadavkům při jmenování znalců. Následné ověřování způsobilosti prováděné v periodách (státem/soukr. subjekty) nelze chápat z andragogického hlediska jako systém CVZ; lze jej přirovnat spíše

k určité opakované certifikaci odborníka zpracovávajícího ZP s přihlédnutím k jeho odb. znalostem. Rovněž obecná podmínka vzdělávání se a zvyšování si kvalifikace u znalců zapsaných v seznamu (Slovensko) je z andragogického hlediska nedostatečná, neboť je upravena pouze v obecné rovině. Argument nemožnosti zajistit odb. vzdělávání z důvodu různorodosti zn. oborů a odvětví nemůže obstát, neboť pro určité okruhy znalců zpracovávajících ZP v oborech příbuzných, navzájem se prolínajících nebo na sebe navazujících lze vytvořit vzdělávací soustavu, která by podmínku CVZ splňovala.

6. ZDROJE INFORMACÍ – VYBRANÉ METODY SOCIOLOGICKÉHO VÝZKUMU

Projekt JVS představuje systém, jehož součástí je stav současného vědeckého poznání (kvalifik. požadavky před jmenováním) a proces CVZ po jmenování. K ověření záměru rozdělit JVS na 2 zákl. části jsem zvolila jako zdroje informací některé ze zákl. metod soc. výzkumů [14, 5] s vědomím, že k CVZ je nutné přistoupit ve smyslu andragogickém (vzdělávání dospělých lidí). Zvolené metody: pilotní jednodenní a vícedenní semináře, dotazníková šetření, řízené skupinové rozhovory, expertní interview, řešerše stížností na znalce a systémová analýza dokumentů z kontrol znaleckých deníků (dále jen „ZD“) a ZP.

6.1 Pilotní jednodenní a vícedenní semináře

V průběhu r. 2015 jsem iniciovala ve spolupráci s VŠ, ZÚ a profesními sdruženími (dále též „PS“) organizaci seminářů (jednodenní: všeobecný základní stupeň JVS, vícedenní: specializovaný vyšší stupeň JVS, s hodnotícími dotazníky) jako primárního zdroje zjištění zájmu, potřeb, rozsahu, formy a náplně CVZ s cílem získat data, na základě nichž ověřím formulace navržených částí JVS, jejich obsahovou náplň, periodicitu, a získám představu o obnovování statutu odborné způsobilosti znalce.

Jednodenní semináře

Seminář IOM VŠE v Praze, 2015

Dne 15. 9. 2015 se na IOM VŠE v Praze uskutečnil seminář „Problematika soudního znalectví pro zkušené znalce, aneb na co si dát pozor po letech praxe“, s cílem získat přehled o absenci kurzů, které sami znalci považují za klíčové, a v rámci diskuse dospět ke sjednocení názorů na absenci CVZ. Z výsledků dotazníků vyplynula absence jak odb. seminářů napříč všemi zn. obory, tak i kurzů zaměřených na obecnou (zejm. právní) tematiku s periodicitou 1x za 1 – 2 roky. Pozváno bylo 483 znalců zapsaných u KS v Praze ve vybraných, nejpočetněji zastoupených oborech: bezpečnost práce, doprava, ekonomika – ceny a odhady, elektronika,

elektrotechnika, lesní hospodářství, stavebnictví, strojírenství, zdravotnictví, zemědělství, z nichž se 96, tj. 19,88 % semináře zúčastnilo (zdroj [38] aktuální k 1. 9. 2015). Obsahová náplň semináře byla koncipována na základě reakcí na kurz ZM s ukázkami konkrétních znaleckých pochybení (v anonymizované podobě), ale i současný legislativní vývoj znalecké úpravy.

Seminář Pardubice, 2015

Dne 15. 10. 2015 se ve spolupráci Znaleckého ústavu bezpečnosti a ochrany zdraví, z. ú. a Komory soudních znalců ČR (dále jen KSZ“) v Pardubicích uskutečnil seminář „Aktuální otázky soudně – znalecké teorie a praxe oboru bezpečnost práce“, s cílem seznámit znalce s novinkami a vývojem legislativy v tomto oboru. V rámci diskuse vyplynula absence podobných seminářů (navržen interval konání 1x za 1 – 2 roky). Z 94 znalců zapsaných v seznamu k 1. 9. 2015 (obor bezpečnost práce) z celé ČR se 29, tj. 30,85 %, semináře zúčastnilo. Témata semináře: stav legislativy v oblasti BOZP, formální náležitosti ZP, pochybení znalců v praxi, metodologie BOZP. Hodnotící dotazník potvrdil můj záměr zařadit odborné semináře do projektu CVZ včetně vhodného intervalu konání 1x za 1 – 2 roky.

Vícedenní semináře

Seminář Kašperské Hory, 2015

Kriminalistický ústav v Praze, zapsaný ve II. oddíle seznamu ZÚ, mne oslovil s nabídkou přednášky, jejíž součástí byla i prezentace projektu CVZ. V současnosti výrazně narůstá počet zaměstnanců ZÚ, kteří jsou znalci – fyzickými osobami – zapsanými v seznamu, nebo o zápis do tohoto seznamu usilují. Seminář na téma „Praktická kriminalistika – kazuistika – metodika“ se konal ve dnech 5. – 6. 5. 2015. Přednášky přednesli kriminalisté, z nichž 12 je již znalců, při celkové účasti 58 kriminalistů (z ČR), z nichž je již 37 znalců. Přesto, že tento seminář byl realizován primárně pro zaměstnance ZÚ, v rámci JVS by byl realizován pro všechny znalce zapsané v seznamu v oboru kriminalistika, střelivo a výbušniny; zahrnoval by přednášky (včetně kazuistiky) zaměřené na různé oblasti kriminalistiky, např. daktyloskopie, chemie, mechanoskopie. Diskuse ukázala, že i vysoce erudovaní odborníci a praktikující znalci postrádají nové informace právní problematiky, a přinesla organizátorům mj. nástin dalších možných témat z oblasti kriminalistické techniky.

Seminář LDF MU v Brně, 2015

Ve dnech 17. a 18. 9. 2015 se na Lesnické a dřevařské fakultě Mendelovy univerzity v Brně konal seminář „Aktuální problémy znalecké praxe ve znaleckých oborech ekonomika

(ceny a odhady) – lesní hospodářství – ochrana přírody – zemědělství“, s cílem mj. získat přehled o absenci odb. kurzů a dospět k názorovému sjednocení problematiky CVZ. Ze 448 pozvaných znalců z výše uvedených oborů zapsaných v seznamu k 1. 8. 2015 [38], se 68, tj. 15,18 %, semináře zúčastnilo. 1. den byl určen všem účastníkům, 2. den byl rozdělen na 2 bloky: BLOK A: Zn. činnost v arboristice a ochraně přírody, BLOK B: Forenzní ekotechnika (dále jen „FEld“) a oceňování lesa. Po přednášce následovala praktická cvičení formou příkladů. Přednášky 1. dne byly zaměřeny mj. na právní úpravu zn. činnosti a dohled, program 2. dne byl rozdělen do 2 bloků, a účastníci sami zvolili, kterého bloku se zúčastní; přednesena byla odborná témata. Po ukončení přednášek v obou blocích se účastníci sešli k závěrečné diskusi, která vyústila v jednoznačnou výzvu k uspořádání obdobného semináře za rok včetně nástinu nových témat, k návrhu periodicity seminářů. Zajímavým poznatkem bylo, že 38 % účastníků projevilo zájem mít možnost účastnit se na příštím semináři obou odborných bloků přednášek; tedy, aby se přednášky vzájemně v časech nepřekrývaly.

Shrnutí seminářů

Informace, že jde o pilotní semináře navrhovaného projektu JVS v rámci doktorské práce, byla pro účastníky impulsem k diskusi, z níž vyplynula i zajímavá skutečnost: v současné době je široká nabídka různých kurzů a seminářů pořádaných různými subjekty, které jsou znalcům neznámé, jsou proto nuceni pomoci recenzí na webových portálech nebo dotazy na kolegy znalce zjišťovat přínos a kvalitu nabízených akcí. VŠ, ZÚ nebo PS jsou pro ně garancí kvality a odborné erudice lektorů. Za stěžejní poznatek proto považují skutečnost, že nikoliv nahodilé absolvování porůznu nabízených seminářů, které si znalci sami v případě zájmu a ochoty je absolvovat zajistí, ale právě systematická a přehledná nabídka odb. seminářů s garancí kvalitní obsahové náplně, erudice a praxe lektorů naplňuje jeden ze základních cílů vzniku JVS. Uzavírám, že uskutečněné semináře jednoznačně potvrdily moji domněnku směřující k nutnosti vytvoření CVZ i vhodnost dvoustupňového rozdělení JVS. Na rozdíl od seminářů zařazených do stupně specializovaného (vyššího) JVS, jejichž garanty by byly VŠ, univerzity, ZÚ nebo PS, k nimž mají znalci důvěru, jako vhodný garant seminářů zařazených do stupně všeobecného (základního) se jeví i Justiční akademie (dále též „JA“), jejímž úkolem je mj. vzdělávání pracovníků resortu justice, mezi něž lze znalce bezesporu zařadit.

6.2 Dotazníková šetření

Jako další zdroj pro získání informací k navrhovanému projektu JVS jsem zvolila dotazníkové šetření, jež je základní technikou sběru dat umožňující v krátkém čase získat informace od velkého počtu osob s nízkými náklady.

Dotazníkové šetření, KS v Praze, leden – březen 2016

Dotazník s 6 otázkami, který jsem připravila, jsem distribuovala elektronicky (prosinec 2015) vybranému vzorku znalců, který tvořil menší část skupiny, která má být zkoumána. Zvolila jsem znalce zapsané u KS v Praze. Z kapacitních důvodů nebylo možné oslovit všechny znalce zapsané v seznamu; k 1. 12. 2015 celkem 9 268 osob. [38] Výsledky šetření jsem zobecnila. Z 945 dotazníků rozeslaných znalcům, tj. 10,20 % z celk. počtu zapsaných znalců, jsem ke dni 31. 3. 2016 obdržela zpět 716 dotazníků; tj. 75,77 % znalců dotazník vyplnilo. Otázky směřovaly mj. k ochotě zúčastnit se nabízených seminářů a k volbě jejich možného intervalu, kreditnímu systému, k event. povinnému zařazení CVZ do právní úpravy, zavedení Indexu odbornosti znalce (dále též „IOZ“) aj. Za jednoznačný přínos znalci označili spolupráci s PS, která již nyní organizují odb. semináře a kurzy. I přes to, že z některých odpovědí zazněla i určitá skepse nejen ke kreditnímu systému, zejm. v tom směru, aby kvalita nabízených seminářů byla pro ně přínosem a snaha o splnění kreditního systému se neproměnila v pouhé povinné „sbírání“ kreditů za pasivní účast na těchto akcích, nebo k obecné povinnosti účasti na nabízených seminářích (namísto dobrovolné účasti), převažoval názor, že právě PS a ZÚ jsou pro ně důvěryhodným garantem kvality a profesionality. Na rozdíl od mého očekávání pouze 7 znalců (tj. 0,74 %) vyjádřilo svoji pochybnost nad obecným smyslem JVS, pouze 24 znalců (tj. 2,54 %) obavy představující finanční zátěž (návrh účasti zdarma) a 12 znalců (tj. 1,27 %) by se odmítlo podvolit systému JVS s tím, že by zn. činnost ukončili. Argument, nechť nejen navrhovaná JVS, ale obecně podmínka povinného CVZ, se týká pouze těch znalců, kteří by byli jmenováni v době účinnosti nové právní úpravy, která by tyto podmínky zavedla, uplatnilo celkem 36 znalců (tj. 3,81 %). Vyhodnocením šetření jsem dospěla k relevantnímu závěru, že znalec je povinen udržovat a celkově zvyšovat svoji odbornou úroveň nejen před a v okamžiku zápisu do seznamu, ale po celou dobu výkonu znalecké činnosti; tedy přijmout podmínku absolvovat v rámci kreditního systému nabízené semináře dle vlastního výběru, kdy prostředkem k tomu je navržený projekt JVS.

Dotazníkové šetření, ÚSI VUT v Brně, cvičení MSP, 20. 4. 2016

V magisterském studijním oboru Realitní inženýrství na ÚSI VUT v Brně (2015/2016) byla do cvičení předmětu FEld [1] zařazena přednáška zaměřená na právní aspekty znalecké činnosti. S předpokladem, že právě z řad těchto studentů se mohou (kromě jiných) v budoucnu rekrutovat realitní makléři, odhadci, ale i znalci, jsem do přednášky mj. zařadila i otázku CVZ. V diskusi se studenti „nezatížení“ současnou právní úpravou, i když někteří z nich na přímý dotaz uvedli, že mají v rodině znalce, s činností znalce jsou rámcově obeznámeni, vyjádřili, že se chtějí profesi znalce v budoucnu věnovat (proto také zvolili tento studijní obor) s vizí dobrého uplatnění na trhu práce. Studenti vyplnili hodnotící dotazník.

Shrnutí dotazníkových šetření

Výsledky zpracovaných dotazníků ukazují, že znalci již zapsaní v seznamu se ztotožňují s mým názorem, že znalec je povinen udržovat a celkově zvyšovat svoji odb. úroveň, kterou měl v okamžiku jmenování. Jsou ochotni přijmout podmínky projektu JVS a to i přes obecně nižší zájem „podřízení se“ určitému novému systému CVZ. Za tímto postojem spatřuji zaběhlou praxi, kterou znalci často odůvodňují dostatkem již nabytých znalostí a dovedností, a jejich prohlubování, rozšiřování nebo zdokonalování považují za nadbytečné. Připouští ale, že vývoj nových technologií a postupů je třeba sledovat a využívat, a to i s vědomím obsahu slibu znalce, že „...budu plně využívat všech svých znalostí....“ [20], z čehož dovozují, že systém CVZ akceptují. Argument týkající se povinného CVZ pouze pro znalce jmenované po příp. ukotvení tohoto požadavku v nové právní úpravě, nemůže obstát. Aby nevznikaly nedůvodné rozdíly, v očekávané vysoké úrovni ZP, je nutno odstranit pochybnosti o nejednotnosti splnění požadavků před zápisem do seznamu. Stejným způsobem lze ukotvit předvídatelné očekávání zadavatelů ZP, že vysoký standard kvalifikace zapsaných znalců bude pravidelně obnovován. Dotazníky ukázaly částečně rozdílné názory znalců a studentů. Studenti, kteří potencionálně teprve do systému zn. činnosti vstoupí, jsou více otevření získávání nových poznatků, bez problémů akceptují neustále se zrychlující vývoj nových technologií, s nimiž znalec musí, pokud chce být skutečným odborníkem, být obeznámen a které si musí osvojit. Z šetření vyplynulo, že projekt JVS, s nímž by byli v rámci CVZ obeznámeni všichni uchazeči o zn. činnost ještě před jmenováním, budou „nově příchozí“ považovat za automatickou součást a jednu z podmínek setrvání ve funkci. Podmínku CVZ tak budou muset akceptovat, budou-li chtít zn. činnost vykonávat. S kreditním

hodnocením studenti nevyjádřili problém. Z celkového počtu oslovených 945 znalců je 661 znalců (69,95 %) s VŠ vzděláním (vč. Bc.), a 284 znalců (30,05 %) se SŠ vzděláním, z čehož vyplývá, že u znalců se SŠ vzděláním může panovat určitá obava z toho, že již v pokročilejším věku nebudou schopni (a ochotni) si případně absenci VŠ vzdělání, pokud bude vyžadováno, doplnit. Z výsledků výše uvedených činím závěr směřující k opodstatnění vzniku projektu JVS a k obecnému ukotvení CVZ do nové právní úpravy; to vše s přihlédnutím k velikosti vytvořeného vzorku oslovených znalců, včetně těch, kteří se k předkládané problematice vyjádřili, a zejm. s vědomím, že žádné dotazníkové šetření (shodného ani podobného obsahu) nebylo dosud v ČR za posledních 25 let provedeno. Uzavírám, že přechodná ustanovení sjednocují a upravují podmínky, za nichž osoby jmenované do funkce znalce před účinností nové právní úpravy budou moci zn. činnost nadále vykonávat; tedy, aby v určitém časovém horizontu všichni znalci zapsaní v seznamu systém CVZ splňovali. Využití šetření výrazně přispělo k dodržení cíle a záměru disertační práce. Získané výsledky tak byly beze zbytku využity při formulování závěrů, jež tvoří významný podklad pro návrh projektu JVS.

6.3 Rešerše stížností, KS v Praze

Dalším zdrojem informací byly rešerše stížností na znalce KS v Praze za posledních 5 let (a srovnání počtu stížností na znalce u jednotlivých KS v ČR za období 2011 – 2015). Výsledky rešerše tvoří jeden z podkladů pro obsahovou náplň seminářů zahrnutých do stupně všeobecného (základního) JVS. Některé informace (např. zjištěné použití chybné metodiky) lze využít i pro přípravu seminářů zařazených ve stupni specializovaném (vyšším) JVS. Počet stížností narůstá; z celk. počtu 128 stížností u KS v Praze za roky 2011 – 2015 bylo 108 (tj. 84,38 %) důvodných, 20 (tj. 15,63 %) nedůvodných. Obecná pochybení se týkají znalců ze všech zn. oborů a s různou délkou znalecké praxe. Pravidelná obnova znalostí minimalizuje tato pochybení, k čemuž významně přispěje stupeň všeobecný (základní) navržené JVS.

6.4 Systémová analýza, kontroly ZD a ZP u KS v Praze

Bez ohledu na to, v jaké podobě znalec vede ZD, medializovaný záměr zákonodárce je (v současné době) ponechat určitou formu evidence ZP i do budoucna, proto jsem provedla analýzu dokumentů z kontrol ZD u KS v Praze a následně i ZP za posledních 5 let. Na základě zjištění nejasných, neúplných, nečitelných údajů ve ZD u některých znalců vyvstaly důvodné pochybnosti o odb. znalostech a schopnostech k vypracovávání ZP. U KS v Praze je již 20 let zavedena praxe, že tyto ZD jsou předloženy členům poradního sboru znalců (dále jen „PSZ“),

kterí z něj namátkově vyberou 5 - 10 ZP ke kontrole. Z výsledků vyplynulo, že se opakují shodná pochybení zjištěná z podaných stížností. Potvrdil se tak můj předpoklad, že typologie zjištěných pochybení bude tvořit základ stupně všeobecného (základního) JVS.

6.5 Řízený skupinový rozhovor, expertní interview

Řízený skupinový rozhovor [5] je jeden z typů výzkumu na určité téma. Skupiny (6 – 10 osob) nad předem daným tématem řídí moderátor (zde autorka). Diskutujícími byli znalci (potencionální uživatelé JVS). Pro reprezentativnost odpovědí byli znalci vybráni jako vzorek systémem: znalecký obor – počet zpracovaných ZP – pohlaví – věk – zaměstnanec/OSVČ. Vytvořila jsem skupiny o 10 znalcích z nejvíce frekventovaných oborů (odvětví/specializací) s největším počtem ZP za rok 2015 z databáze znalců KS v Praze – ekonomika: ceny a odhady nemovitostí; motorových vozidel a zdravotnictví. S těmito 3 skupinami jsem provedla rozhovory (duben – červen 2016). Otázky byly zaměřeny mj. na povinnost absolvování seminářů (obou stupňů) a jejich periodicitu, kreditní systém, IOZ. Přesto, že nároky na takto získaná data byly vyšší s ohledem na časové možnosti vybraných skupin znalců (rozhovor v každé skupině trval cca 60 – 90 minut), podařilo se mi získat kvalitní výsledky.

Expertní interview [5] je problémově zaměřený strukturovaný, detailní a hloubkový rozhovor provedený s kompetentním znalcem (odborníkem). Cílem je získat informace od osoby, jež se danou problematikou zabývá, má teoretické znalosti a praktické zkušenosti. Provedla jsem celkem 6 interview; jako vhodné respondenty jsem vybrala znalce, kteří zn. činnost aktivně vykonávají dlouhodobě (tj. více než 10 let). Při výběru nebylo rozhodující početní zastoupení znalců pro danou zn. disciplínu, ba dokonce ani to, zdali jde o znalce zapsané v seznamu KS v Praze. Průměrná délka každého interview byla 60 - 90 minut; uskutečněno se znalcem/znalkyní z oboru kriminalistika/písmoznalectví, zdravotnictví, stavebnictví, doprava, školství a kultura (psychologie) a ekonomika (starožitnosti).

Shrnutí rozhovorů

Rozhovory ukázaly, jak je předestřené téma aktuální, dlouho diskutované a v ČR dosud neřešené. Diskutující deklarovali společný zájem vytvořit ideální stav, kdy zapsaný znalec bude skutečným odborníkem s aktivním výkonem činnosti, s pravidelně obnovovaným statutem odb. způsobilosti. Za problematické oblasti označili různé stupně vzdělání a délku praxe znalců a široké spektrum zn. oborů. Obecně se shodli na sjednocení kvalifik. požadavků pro jmenování (VŠ, čtyřsemestrální studium/ZM); kdy v oblasti přijímání nových znalců jsou

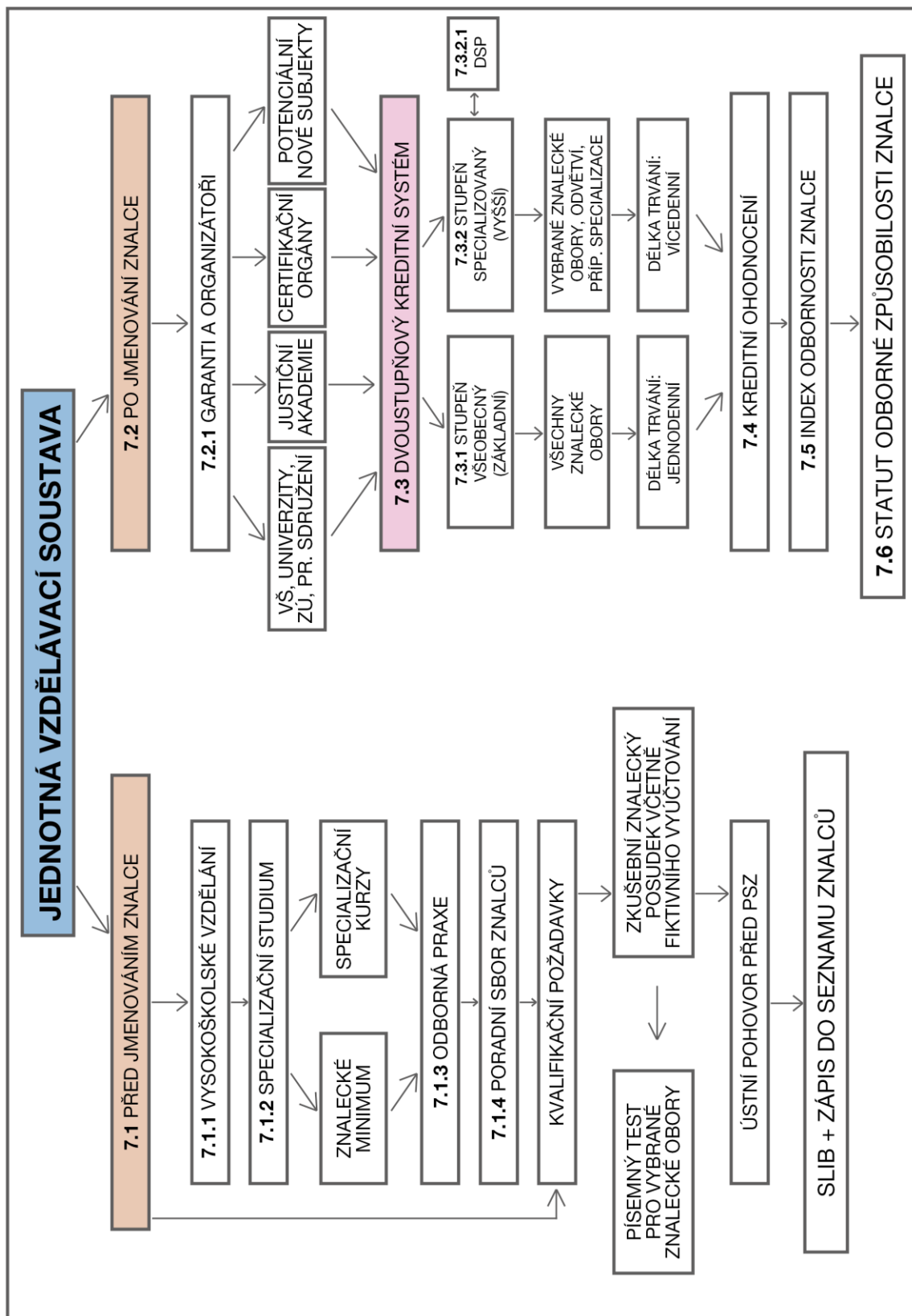
parametry zápisu nastaveny téměř jednotně. Vyjádřen byl souhlas s tím, aby projekt JVS zahrnoval i období před zápisem znalce do seznamu. Systematický, jednotný, předem daný, známý a veřejně dostupný postup vede/i v budoucnu povede k transparentnosti při přijímání nových znalců. Problematickou otázkou zůstává absence zákonné povinnosti po jmenování prohlubovat a aktualizovat si své znalosti. Po předložení konceptu JVS – základní okruhy (obr. 2) a následně JVS (obr. 1) se respondenti shodli s mým pohledem na členění období po jmenování do dvoustupňového systému i s obsahem CVZ. Ke kreditnímu systému hodnocení se vyjádřili neutrálně. Uvedli, že rozsah a kvalita jednotlivých forem může být rozdílná. U akcí pořádaných VŠ, ZÚ a PS přivítali, aby tyto subjekty určily počet kreditů, přičemž o odbornosti, zkušenosti a profesionalitě lektorů nemají pochybnost. U ostatních subjektů vyjádřili obavy nad tím, kdo bude určovat kreditní hodnocení a dohlížet na lektorské obsazení. Zavedení IOZ se záznamy vzdělávacích aktivit ohodnotili jako „výbornou myšlenku“ (vč. systému vydávání, provádění zápisů a kontroly). Souhlasili s kompetencí správních orgánů k zápisům do IOZ. Po diskusi o intervalu obnovování statutu odb. způsobilosti znalce se periodicita ustálila na 5 letech s tím, že je třeba zohlednit i méně frekventované obory. Naopak otázka o úvahách o povinnosti absolvování navržených forem CVZ v porovnání s dobrovolnou účastí nebyla – na rozdíl od mého očekávání - předmětem dlouhé diskuse. Respondenti vyjádřili názor, že smysl a účel CVZ bude naplněn jedinečně tehdy, když účast na celém spektru navržených aktivit CVZ bude povinná. Takový postup označili za žádoucí s tím, že realizace CVZ bude po všech stránkách náročná, snad proto dosud všichni jen živě diskutovali o jeho potřebě, ale nikdo nevystoupil se svou konkrétní představou. Z těchto důvodů velmi ocenili moji snahu začít pracovat na tomto nesnadném úkolu. Uvedli, že ukotvení navržené JVS do právního předpisu (ve formě vyhlášky) považují za velmi žádoucí v relativně blízkém časovém horizontu.

Shrnutí výsledků vybraných metod sociologického výzkumu

Na základě provedených šetření lze učinit relevantní závěr, že současná absence CVZ je nedostatek, jehož dlouhodobé neřešení vedlo k aktivitám PS k pořádání seminářů, jež jsou vnímány znalci i správními orgány jako určitá (byť nepovinná) forma CVZ, která dlouhodobě přispívá ke zvyšování odbornosti a profesionální znalecké zdatnosti. Všechny získané poznatky byly zohledněny a zapracovány do projektu JVS, včetně dosavadních známých a v praxi ověřených způsobů. Neopomněla jsem začlenit ani názory studentů, z nichž se v budoucnu mohou rekrutovat budoucí znalci, do té části JVS, která bude zahrnovat období před jmenováním znalce, tedy před jeho zápisem do seznamu.

7. PROJEKT JEDNOTNÉ VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVY PRO ZNALECKOU ČINNOST

Vytvoření projektu JVS představuje systém, který v sobě zahrnuje kvalifik. požadavky na znalce před i po jmenování. Navržená JVS zohledňuje potřeby znalce neustále se vzdělávat, prohlubovat, aktualizovat si znalosti a vědecké postupy nezbytné pro řádný výkon zn. činnosti, tedy plánovat a organizovat CVZ znalcem samým, a potřeby orgánů, institucí i občanů vytvořit systém předem daných pravidel a kategorií vzdělávání organizovaného někým druhým během výkonu činnosti znalce vč. následné kontroly. Zn. činnost je všeobecně chápána jako specializovaná vysoce odborná činnost, která pomyslně povyšuje, někdy i završuje, profesionální dráhu jednotlivce ve smyslu celospolečenského vnímání. To, co dělá znalce znalcem, je jeho odbornost a morálka. Je třeba přihlídnout k významu zn. činnosti (nejen) pro OVM, které při rozhodování o právech a povinnostech účastníků řízení často vycházejí ze závěrů znalců (jedná se v řadě případů o rozhodující důkaz), přičemž tyto závěry nejsou – pokud jde o jejich věcnou správnost – zásadně oprávněny přezkoumávat. Je proto nezbytné, aby znalcem byli jmenováni skuteční odborníci (tedy osoby se zřetelně nadprůměrnými, nikoliv průměrnými znalostmi) s dostatečnými (tj. nadprůměrnými) zkušenostmi. S vědomím náročnosti splnění těchto podmínek a jejich udržení po celou dobu výkonu zn. činnosti považují ukotvení JVS v právních předpisech upravujících zn. činnost za nezbytné. Společnost charakterizují neustálé změny, které se odráží i ve vnímání postavení znalce. Vytvoření pevně daných a závazných pravidel CVZ představuje významný posun v chápání zn. činnosti, neboť žadatel o tuto činnost i zapsaný znalec vzniklá pravidla přijímá. CVZ musí probíhat ve smyslu zákonitostí andragogiky a androdidaktiky [9], tedy s přihlédnutím k tomu, že jde o vzdělávání dospělých osob, které ke vzdělávání přistupují ve fázi života, kdy již dosáhly určitého vzdělání a osvojily si určité specifické pracovní návyky a dovednosti. Současně je třeba respektovat věk účastníka vzdělávacího procesu, jeho zdravotní stav, časové možnosti, vztah dospělého k dospělému, jeho vědomostní i dovednostní potřeby a zejm. jejich možnost rychlého praktického využití. Návrh JVS zobrazuje obr. 1. Zásadní skutečností je rozdělení JVS na dvě základní části: před jmenováním znalce a po jmenování znalce. Obr. 1 současně znázorňuje jednotlivé kroky na jedné straně vedoucí k zápisu do seznamu znalců, na druhé straně k systematickému naplňování statutu odborné způsobilosti znalce. Výše uvedený statut zahrnuje systém kreditního ohodnocení a index odbornosti znalce.

Obr. 1 – Blokové schéma projektu JVS (PIVOŇKOVÁ, K., 2016)

7.1 Všeobecné kvalifikační požadavky před jmenováním znalce

S ohledem na tradici a historické postavení znalce v ČR, které je dlouhodobě upraveno zákonem o znalcích, zastávám názor, že by toto mělo být zachováno. Ve správním řízení o jmenování znalců je správní orgán povinen vždy posoudit, zdali osoba, o jejíž jmenování jde, splňuje podmínky pro jmenování. Požadavky na jmenování jsou upraveny ve spojení s odbornými podmínkami specifickými. [8] I přesto, že toto sjednocení proběhlo pouze v některých vybraných oborech, odvětvích/specializacích, v obecné rovině jej lze aplikovat na všechny znalecké disciplíny, což se v současné době již děje. Z této dosavadní praxe jsem vycházela a zakomponovala ji do projektu JVS. Správní orgány přihlíží k typu VŠ vzdělání (v současné době výjimečně i SŠ vzdělání), a jeho zaměření s ohledem na znalecký obor, odvětví, případně specializaci, kterou uchazeč zvolil.

7.1.1 Vysokoškolské vzdělání

Projekt JVS předpokládá absolvování magisterského/inženýrského (příp. doktorského) studia. K tomu je nutno podotknout, že požadavek určitého VŠ vzdělání odpovídajícího směru je obvyklý u řady odborných činností regulovaných zákonem, u kterých je požadován vysoký standard kvalifikace. V případě znalecké činnosti tento požadavek považuji za legální a žádoucí, neboť přispívá k naplnění účelu zákona o znalcích. Znalecká činnost je důležitou součástí rozhodování OVM, slouží rovněž potřebám fyzických nebo právnických osob, tudíž vysoké nároky na odbornost znalce jsou opodstatněné i proto, aby při rozhodování správních orgánů o podobných nebo obdobných žádostech nevznikaly nedůvodné rozdíly, tedy, aby nedošlo k porušení zákazu diskriminace a principu rovnosti. V tomto ohledu je požadavek na specifické vzdělání formulovaný na základě zákona o znalcích přiměřený cíli, který má tento zákon naplnit; tj. výběru osob vykonávajících znaleckou činnost a zajištění vysoké úrovně znalecké činnosti. V určitých výjimečných případech, kdy s ohledem na znaleckou specializaci nelze dosáhnout VŠ vzdělání ani v oboru příbuzném (např. obor Služby, specializace kadeřnictví, pohřebnictví, kominictví aj.) se lze od ustálené správní praxe výjimečně odchýlit, jde-li o případ zvláštní a atypický. Považuji proto za vhodné, aby existovala možnost udělení výjimky, která ale v projektu JVS (obr. 1) není zobrazena právě pro svoji výjimečnost a malou četnost z pohledu počtu znaleckých oborů (odvětví/specializací).

7.1.2 Specializační studium

Projekt JVS vychází z navazujícího specializačního studia (forma čtyřsemestrálního studia/ZM), a zejména z kvalifikačních požadavků, které jsou již v současné době na uchazeče kladeny a jejichž dodržování praxí správních orgánů sjednotilo. V současné době jsou garantem spec. studia subjekty s dlouholetou znaleckou praxí, personálním, odborným a materiálně – technickým zázemím, jež dávají záruku odborné úrovně CVZ. V projektu JVS je toto uvedeno jako podmínka specializačního studia v obecné rovině, tedy bez přesného označení počtu semestrů, protože nelze vyloučit, že v budoucnu vznikne nová forma studia s odlišným počtem semestrů.

7.1.3 Odborná praxe

Nedílnou součástí projektu JVS je požadavek spočívající v minimální délce 7 – 10 let odborné praxe zaměřené na daný obor (odvětví/specializaci) po ukončení VŠ studia bezprostředně předcházející podání žádosti o jmenování znalcem. Zde je nutno poznamenat, že ačkoliv zákon o znalcích ani prováděcí vyhláška výslovně nestanoví, k jakým konkrétním skutečnostem má být při posuzování „znalostí a zkušeností“ žadatelů o jmenování přihlíženo, je povinností správního orgánu v rámci jeho diskreční pravomoci svěřené mu zákonem, který je příslušný danou věc posuzovat a rozhodnout o ní, aby k naplnění účelu zákona byla zajištěna vysoká úroveň zn. činnosti. Současně, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem, aby odpovídalo okolnostem konkrétního případu a aby při rozhodování o skutkově shodných nebo podobných případech nevznikaly nedůvodné rozdíly ve smyslu zásady legitimního očekávání zakotvené v ustanovení § 2 odst. 4 SŘ. [6]

7.1.4 Poradní sbor znalců

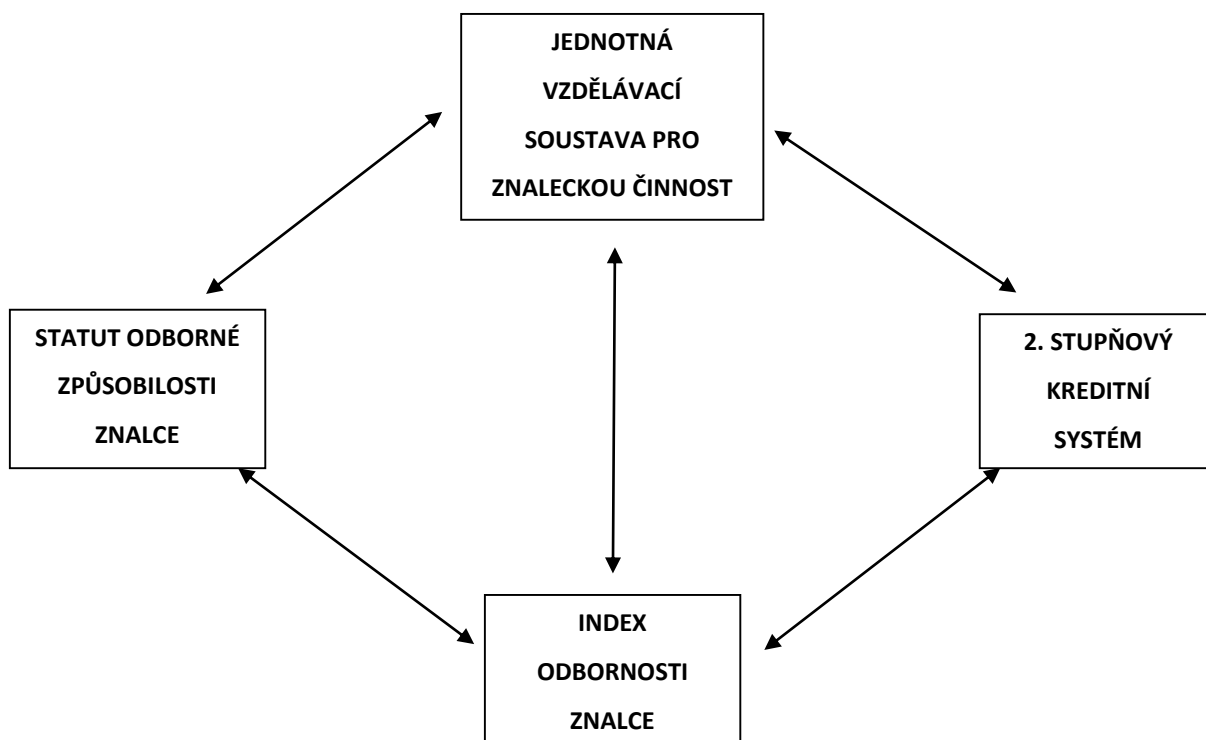
V souladu s čl. 13 směrnice MSp [34] si ministr spravedlnosti nebo předseda KS může zřídit poradní orgán v oboru (oborech), u nichž to odůvodňuje jejich povaha. Jeho členové jsou jmenováni z řad znalců, jejich úkolem je zejm. spolupůsobit při jmenování znalců, vyjadřovat se k tomu, zda navrhovaný znalec splňuje podmínky pro jmenování. V obecnosti je třeba konstatovat, že zhodnocení obsahu a kvality ZP je kombinací jednoduchých otázek skutkových (správné převzetí údajů z podkladů, zohlednění zřejmých charakteristik posuzované věci, apod.), otázek právních (dodržení právním předpisem stanovených náležitostí ZP podle § 13 prováděcí vyhlášky, a otázek odborných (zjišťování charakteristik

předmětu posuzování vyžadující odb. znalosti, přezkum vhodnosti použité metodiky, dodržení správné praxe při fyzickém zkoumání, správnosti nikoliv triviálních úvah vedoucích k učiněným závěrům, apod.). Zatímco první dvě kategorie může správní orgán nepochybně posoudit samostatně, poslední kategorii musí posoudit odborník, neboť správní orgán tuto odbornost nemá (pokud by ji však výjimečně měl, mohl by ji použít) – srov. § 56 SŘ. Namísto oslovení odborníka (znalce) však může posouzení podle § 56 SŘ obstarat též od jiného správního orgánu. PSZ není správním orgánem, zákon o znalcích nicméně z pozice speciálního právního předpisu zakotvuje v § 16 třetí možnost řešení odborných otázek - při rozhodování ve zn. otázkách výslovně počítá i s využitím odborné erudice členů PSZ. Správní orgán v konečném rozhodnutí může, ale nemusí převzít argumentaci PSZ, neboť ten – již ze svého názvu - nemá pravomoc rozhodovací, nýbrž jen poradní. Zákon o znalcích přímo počítá s tím, že se k odb. otázkám vzniklým v řízení členové PSZ vyjadřovat budou (je to smysl existence tohoto orgánu) a jednak je v podstatě staví do pozice členů správního orgánu v širším slova smyslu (nejsou v pozici znalců přibraných do řízení zvnějšku). S ohledem na pozici PSZ není jeho vyjádření důkazním prostředkem, natožpak ZP. Jeho povaha se do značné míry blíží návrhu rozkladové komise, jež je upravena v ustanovení § 152 SŘ. PSZ je tedy interním pomocným orgánem předsedy KS/ministra spravedlnosti, s pomocí kterého zákon o znalcích dosahuje situace obdobné u jiných správních orgánů (srov. např. stavební úřady, odbory ochrany životního prostředí apod.), u nichž je samozřejmé, že správní orgán je nadán dostačujícími odb. znalostmi, aby mohl posoudit obvyklé případy vyskytující se v jeho agendě po odborné stránce i bez pomoci zvnějšku. Relevantnost výše uvedených tvrzení dokládá i skutečnost, že u všech KS existují PSZ. Vzhledem k tomu, že postavení PSZ v rámci JVS považuji za nenahraditelné a jedinečné, zakomponovala jsem je do navrhované JVS. Ověření splnění podmínek pro jmenování může správní orgán provést formou pís. testu u oborů, kde lze v části otázek odborných takový test připravit, nebo ústního přezkoušení s obhajobou zkušebně zpracovaného ZP v oboru (oborech), v němž chce uchazeč jako znalec působit (dle jeho vl. zadání, příp. dle zadání členů PSZ) včetně fiktivního vyúčtování tohoto ZP (posudků); případně obou těchto možností. U výše uvedeného považuji za žádoucí, aby v gesci dohledového orgánu byla mj. i příprava obsahové náplně písemných testů v těch oborech, u nichž je to vhodné. Příslušné PSZ ministra spravedlnosti, neboť ty si může zřídit i dohledový orgán, by se podílely na přípravě odb. otázek zkušebních testů, jež by byly následně pro všechny KS závazné. Tento jednotný, přehledný a systematický postup by

garantoval transparentní přístup ke všem projednávaným žádostem uchazečů pro konkrétní znalecký obor (odvětví/specializaci), bez ohledu na to, u kterého KS je žádost uchazeče projednávána. Obdobně u otázek z právní problematiky zn. činnosti. Ideálním výsledkem „přijímacího procesu“ je složení slibu znalce a následný zápis fyzické osoby do seznamu.

7.2 Celoživotní vzdělávání znalců a jeho formy

CVZ pro účely projektu JVS představuje jednak znalost aktuálního vývoje vědeckého poznání v konkrétním znaleckém oboru (odvětví/specializaci), v němž je znalec jmenován, a znalost souvisejících právních předpisů upravujících znaleckou činnost. Jak znázorňuje následující obrázek, JVS po jmenování znalce zahrnuje tři základní okruhy, které jsou vzájemně propojeny a tvoří uzavřený celek: dvoustupňový kreditní systém, index odbornosti znalce a statut odborné způsobilosti znalce.

Obr. 2 – JVS – základní okruhy (PIVOŇKOVÁ, K., 2014)

V rámci JVS se znalec účastní v rámci svého zaměření různých forem CVZ, tj. navazujících studijních programů nebo studijního oboru zaměřeného na znalecké oprávnění na VŠ, certifikovaných kurzů, odborných jednodenních/vícedenních seminářů, workshopů, vzdělávacích akcí, kongresů, odborných konferencí (vč. mezinárodních), sjezdů nebo sympozií, publikační, pedagogické nebo vědecko-výzkumné činnosti, vypracováním znaleckého standardu nebo metodiky a samostatným studiem odborné literatury.

7.2.1 Garanti a organizátoři CVZ

Absence CVZ vyústila v aktivity některých zájmových PS směřující k CVZ (pravidelná školení) zprostředkující znalcům informace o aktuálních právních předpisech bezprostředně souvisejících s výkonem zn. činnosti, ale i spec. školení, kurzů a seminářů zaměřených na jednotlivé zn. obory. Není podmínkou, aby garant vzdělávací akce byl vždy i jejím přímým organizátorem. Podstatné je, aby u každé akce pořádané jiným subjektem byl garant na pozvánce uveden. Organizátoři i garanti CVZ musí k přípravě kurzů přistupovat ve smyslu andragogickém, neboť příjemci tohoto vzdělávání si již uvědomují svoji existenci a svoje poslání; v tom spočívá výuka dospělých lidí. Orgánem provádějícím dohledovou a kontrolní činnost nad těmito subjekty, včetně jejich zařazování do JVS a kreditního ohodnocení, je MSp/předseda KS.

Vysoké školy, univerzity, znalecké ústavy, profesní sdružení

Za nejvhodnější organizátory a guaranty CVZ považují VŠ, univerzity a již existující ZÚ, které jsou dostatečně personálně i materiálně odborně vybaveny a které jsou schopny konkretizovat aktuální problémy v rámci znaleckého oboru (odvětví/specializace). Ve snaze zprostředkovat odb. semináře v rámci CVZ se iniciativy ujala již i některá existující PS, v nichž členství pro znalce sice není povinné (zajišťují odborná školení svých členů prostřednictvím externích lektorů), přesto jsou již několik let vnímány jako součást CVZ. Na některých seminářích se již nyní podílejí i praktikující znalci. Při přípravě vícedenního odborného semináře lze využít i podklady od vyšetřovatelů nebo st. zástupců (v anonymizované podobě). Praxe ukazuje, že i přes velký počet účastníků těchto akcí existuje stále poměrně velká skupina těch znalců, kteří se žádných takovýchto dobrovolných aktivit neúčastní. Jde zejména o znalce jmenované ve znaleckých oborech, které nejsou tak početně zastoupeny.

Justiční akademie (dále jen „JA“)

Jako jedno z možných řešení, jak zprostředkovat CVZ, se jeví také využití JA, která po organizační i odborné stránce zabezpečuje výchovu a vzdělávání pracovníků justice. Tuto činnost vykonává v úzké součinnosti se soudy a st. zastupitelstvími tak, aby co nejlépe odpovídala jejich potřebám. Vzhledem k tomu, že znalci jsou nedílnou součástí justice, je zde prostor pro vytvoření modelu pravidelného CVZ. Vzdělávací plán lze doplňovat pružně dle legislativní situace. JA disponuje i potřebným technickým a materiálním zázemím.

Certifikační orgány, QUERY

V rámci projektu JVS byly využity některé zkušenosti se systémem certifikací v ČR. Certifikace je nezávislým a objektivním zkušebním procesem a jedním z prostředků, které vytvářejí důvěru v kompetentnost certifikovaných osob, v jejich specifické znalosti a dovednosti. Jde o jeden ze způsobů, jak prokázat, že fyzická osoba splňuje požadavky certifikačních schémat na danou odbornou způsobilost v určené oblasti. Dokladem je certifikát, který je vydáván na základě akreditace certifikačního orgánu. Např. Certifikační orgán ÚSI VUT v Brně je nezávislým a nestranným orgánem pro certifikaci osob (od r. 1999), který využívá zázemí VUT v Brně a na základě platného osvědčení o akreditaci opravňuje certifikovat osoby pro 5 funkcí. Certifikáty se vydávají na dobu 3 let, poté je možná recertifikace s platností 5 let. [35] Certifikaci dále provádí např. Česká komora odhadců majetku [36] nebo VŠE v Praze. [37] Certifikovaní znalci jsou považováni za skutečné odborníky ve své profesi, kteří si CVZ udržují získanou profesní odbornost na nejvyšší možné úrovni. Existující certifikace znalců se stala nedílnou součástí většiny praktikujících znalců, proto byla do projektu JVS zařazena a zohledněna i v rámci systému kreditního ohodnocení. Výsledkem dvouletého (2004 – 2006) Projektu QUERY, realizovaného EVU – Evropskou společností pro výzkum a analýzu nehod [15, 19], jehož cílem bylo kromě vyvinutí evropské směrnice v oblasti rekonstrukce nehod, sjednocení používaného názvosloví, zjištění rozdílů ve výši odměňování za činnost analytiků v jednotlivých státech Evropy i zjištění a doporučení nejvhodnější kvalifikace analytika silničních nehod, tj. získání kvalifikace experta (rekonstruktéra). Tito experti (s ideálně VŠ vzděláním) si svoji kvalifikaci mohou nechat ověřit certifikací u instituce, jež je buď soukromá bez návaznosti na národní akreditační orgán (např. v ČR Český institut pro akreditaci, o.p.s.), nebo u instituce, jež je pro provádění certifikace akreditovaná národním akreditačním orgánem podle příslušné normy. Certifikace je udělována na omezenou dobu 5 let s možností obnovy. I výsledky tohoto projektu byly pro účely projektu JVS zobecněny. Za rozumný předpoklad považují skutečnost, že certifikace znalce bude mít pozitivní dopad při zadávání zpracování ZP.

Potenciální nové subjekty

Z výsledků výzkumů je zřejmé, že do vzdělávacího systému se mohou zapojit i dosud neexistující subjekty. Jelikož jejich vznik nelze vyloučit, byl v projektu JVS vytvořen prostor pro potenciální nové subjekty, které mohou v budoucnu poskytovat CVZ.

7.3 Dvoustupňový kreditní systém

S ohledem na rozmanitost zn. oborů (odvětví/specializací) považují za žádoucí období po zápisu znalce do seznamu, představující systém periodického CVZ, rozdělit na dva stupně: stupeň všeobecný (základní) a stupeň specializovaný (vyšší). Podstata CVZ spočívá v povinnosti znalců účastnit se v pravidelných intervalech školení a seminářů, které jim zprostředkují nejen informace o aktuálních právních předpisech souvisejících s výkonem zn. činnosti, ale i akcí zaměřených na jednotlivé zn. obory (odvětví/specializace). K oslovení znalců (účastníků CVZ) by byla vždy využita elektronická databáze všech znalců [38], která je pravidelně každých 24 hodin aktualizována. S ohledem na velký počet zapsaných znalců budou některé semináře organizovány v rámci krajů; jedná se zejm. o semináře spadající do stupně všeobecného (základního) JVS. Některé semináře, zejm. vícedenní odborné, spadající do stupně specializovaného (vyššího) JVS, budou organizovány centrálně pro všechny znalce zapsané pro určitý obor (odvětví/specializaci) bez ohledu na to, u jakého KS jsou v seznamu zapsáni. Informaci o pořádání jakékoliv aktivity, jež je součástí JVS v rámci kreditního systému, znalcům zprostředkovává organizátor akce, který může, ale nemusí, být současně jejím garantem. Současně uvede předem stanovenou hodnotu počtu kreditů, které lze účastí na akci získat, a specifikuje, zdali se jedná o základní nebo vyšší stupeň vzdělávacího systému, případně zdali jde o akci mimo tento systém.

7.3.1 Stupeň všeobecný (základní)

Tento stupeň JVS je relevantní pro všechny zn. obory. Minimálně 2x za 5 let je každý znalec povinen se zúčastnit jednodenního semináře zaměřeného na aktualizaci právních předpisů souvisejících se znaleckou činností, shrnutí náležitostí ZP [20, 22], typologii ZP [1], postavení ZP jako důkazu v soudním řízení, vyúčtování ZP [22], odpovědnost znalce, problematiku daňovou s vazbou na zdravotní a sociální pojištění apod. Program lze vždy aktuálně přizpůsobit změnám právních předpisů. Jednodenní seminář se uskuteční v přednáškovém sále s velkou kapacitou s ohledem na počet účastníků, s přihlédnutím k pracovnímu vytížení znalců (např. jeden termín bude nabízen v sobotu, jiný v pracovní den) ideálně v jarním nebo podzimním termínu. Plánovaná délka je 10 hodin. Semináře se stejnou obsahovou náplní by probíhaly v krajských městech, příp. v prostorách JA. Jejich nabídka by se periodicky opakovala tak, aby každý znalec měl dostatečnou možnost volby vhodného

termínu seminář absolvovat. Modelová situace semináře a jeho obsahu včetně časové dotace jednotlivých přednášek je uvedena v tab. 1.

<i>Název přednášky</i>	<i>Počet hodin</i>
Úvod, znalecká činnost v právním řádu ČR (aktuální úprava a záměry do budoucna)	1
Práva a povinnosti znalců (analýza současného stavu, správní delikty)	1
Postavení znalce a odhadce	1
Typologicky jednotná část znaleckého posudku (forma a obsah)	2
Znalec v jednacím síni	0,5
Ekonomika ve znalcství (vyúčtování posudku, DPH, IČO, daňové povinnosti aj.)	1
Odborné vyjádření ano či ne?	0,5
Případové studie, modelové situace	2
Diskuse, závěr	1

Tab. 1 – Schéma jednodenního semináře – stupeň všeobecný (základní) JVS (PIVOŇKOVÁ, K., 2015)

Aby garant vzdělávací akce měl zpětnou vazbu o přínosu akce, ale i následnou kontrolu, zdali účastník věnoval přednášené tématice pozornost a nepovažoval ji pouze (v lepším případě) za pasivní fyzickou účast, v horším případě za fyzickou nepřítomnost po nezbytné prezenci, považují za žádoucí v závěru akce předložit účastníkům krátký kontrolní dotazník s otázkami přímo se vztahujícími k odpřednášeným tématům. Vyhodnocení dotazníku přinese garantu akce nejen příp. podněty a náměty pro příští seminář, ale i doklad o tom, že konkrétní znalec byl na akci fyzicky přítomen a jednotlivých přednášek se zúčastnil. Kontrolní dotazník garant akce archivuje pro případnou kontrolu dohledového orgánu minimálně 5 let od data jejího uskutečnění.

7.3.2 Stupeň specializovaný (vyšší)

Tento stupeň představuje účast znalce na jedno – dvoudenním (výjimečně i vícedenním) semináři, zaměřeném vždy na určitý vybraný okruh zn. oborů (odvětví/specializací), tj. oborů blízkých, příbuzných, na sebe navazujících nebo vzájemně se prolínajících. Po úvodní přednášce budou následovat konkrétní bloky zaměřené dle jednotlivých zn. disciplín např. na práci v terénu a venkovní měření (místní šetření), příp. prohlídku lokality, jejímž předmětem je znalecké zkoumání. Další blok bude věnován např. analýzám získaných podkladů z venkovního šetření v laboratoři. Závěr semináře shrne všechny získané poznatky, vyhodnotí výsledky a vytvoří prostor pro závěrečnou diskusi

účastníků. Na tematickém zaměření seminářů se budou podílet PS, VŠ, univerzity, ZÚ. V současné době, kdy známe obsah informací na základě současného stavu vědeckého poznání, je tento stupeň vzdělávání znalců zpracován z hlediska: formy, obsahu, typologie ZP, četnosti pořádání seminářů, časové náročnosti, charakteru místa konání dle odborných témat (přednášková místnost, laboratoř, venkovní měření v terénu apod.). Minimálně 1x za 5 let je povinen každý znalec účastnit se vícedenního semináře, přičemž jsou preferovány semináře uskutečněné v rámci víkendových dní s ohledem na pracovní povinnosti znalců mimo rámec povinností znaleckých. Modelová situace takového semináře a jeho obsahu včetně časové dotace jednotlivých přednášek je uvedena v tab. 2.

<i>Den</i>	<i>Místo</i>	<i>Časová dotace (hod)</i>	<i>Téma výukového bloku</i>
sobota	učebna	8,00 – 9.00 hod (1)	Úvod, zaměření semináře, seznámení s problémem, požadavek zadavatele znaleckého posudku
	učebna	9.00 – 11.30 hod (2,5)	Stanovení harmonogramu jednotlivých postupů, studium spisu, formulace NÁLEZU
	terén	12.30 – 18.00 hod (5,5)	Místní šetření, prohlídka lokality, odebrání vzorků, měření, fotodokumentace, zápis
neděle	laboratoř	8.00 – 10.00 hod (2)	Analýza získaných vzorků z venkovního šetření, zpracování
	učebna	10.00 – 11.30 hod (1,5)	Formulace posudku se zapracováním získaných výsledků zpracovaných v laboratoři
	učebna	12.30 – 15.30 hod (3)	Formulace části POSUDEK, zpracování tabulek, grafů, sumarizace příloh, formulace závěrů a odpovědi na otázky zadavatele
	učebna	15.30 – 16.30 hod (1)	Diskuse nad řešeným problémem, variantní řešení, závěr

Tab. 2 – Schéma dvoudenního semináře – stupeň specializovaný (vyšší) JVS (PIVOŇKOVÁ, K., 2015)

Zvláště v rámci tohoto stupně lze využít již existujících akcí pořádaných PS. U těchto seminářů považuji za nadbytečné v závěru předávat účastníkům krátký kontrolní dotazník s otázkami přímo se vztahujícími k odpřednášeným tématům, neboť jejich aktivní fyzická přítomnost bude zřejmá z účasti na pořádaných aktivitách. Naopak považuji za vhodné předložit účastníkům dotazník (zpětnou vazbu), v němž bude vytvořen dostatečný prostor pro případné podněty a náměty pro příští seminář.

7.3.2.1 Doktorské studijní programy

Aktuální vývoj doktorských studijních programů na VŠ [35, 37, 39] jednoznačně zvyšuje odbornost znalce v dané studijní oblasti, proto je v projektu JVS postaven na roveň

stupni specializovanému (vyššímu) a zohledněn ve formě vytvořeného systému kreditního ohodnocení, jenž dává předpoklad vysoké odbornosti budoucího znalce.

7.4 Kreditní ohodnocení

Plnění povinnosti CVZ se prokazuje na základě kreditního systému. K tomu, aby bylo možno pravidelně ověřovat odbornou způsobilost znalce v oboru/oborech, pro který/které byl zapsán do seznamu znalců, je vytvořen kreditní systém, na základě kterého jsou ohodnoceny jednotlivé formy CVZ příslušným počtem kreditů. Počet kreditů získaných některou z forem JVS je součástí CVZ. Při kombinaci druhů účastí na jednotlivých formách CVZ se kredity sčítají. Za publikační činnost se nepovažují recenze, diskusní příspěvky a články osobního charakteru. Organizátor akce, jež má být zahrnuta do JVS za účelem splnění CVZ (pokud není současně i jejím garantem), je povinen na pozvánku uvést kromě formy akce, garanta akce, místa a délky jejího konání i téma a ohodnocení akce výší kreditních bodů v souladu s JVS. Samostatné studium odborné literatury je považováno za nedílnou součást zvyšování odborné úrovně znalce a není do kreditního systému JVS zahrnuto. Kreditní ohodnocení a zařazení vzdělávací akce do JVS určí garant akce. Minimální počet kreditů, které musí znalec získat za období 5 let, je 45 kreditů.

7.4.1 Počet kreditů za jednotlivé formy CVZ

I. Vysokoškolské studium, certifikace

- (1) Za studium navazujících vysokoškolských studijních programů nebo studijního oboru zaměřeného v souladu s rozsahem znaleckého oprávnění na vysoké škole náleží za každý ukončený semestr studia nebo za každých šest měsíců studia v případě, že se studium nečlení na semestry, 25 kreditů.*
- (2) Za certifikaci nezávislým a nestranným certifikačním orgánem pro certifikaci osob na základě platného osvědčení o akreditaci, jenž opravňuje certifikovat osoby, náleží 25 kreditů.*

II. Pasivní účast

- (3) Za účast na odborném jednodenním semináři, který trvá 10 hodin, jehož garantem je vysoká škola, univerzita, JA nebo znalecký ústav a který je zařazen garantem do stupně všeobecného (základního) JVS, náleží 10 kreditů.*
- (4) Za účast na odborném vícedenním semináři, jehož garantem je vysoká škola, univerzita, JA nebo znalecký ústav a který je zařazen garantem do stupně specializovaného (vyššího) JVS, náleží 20 kreditů.*
- (5) Za účast na odborném jednodenním semináři, který trvá 5 - 10 hodin, jehož garantem je profesní organizace sdružující znalce z určitých znaleckých oborů a odvětví (komora,*

unie, asociace aj.), který je zařazen garantem do stupně všeobecného (základního) JVS, náleží 5 kreditů.

(6) Za účast na odborném vícedenním semináři, jehož garantem je profesní organizace sdružující znalce z určitých znaleckých oborů a odvětví (komora, unie, asociace aj.), který je zařazen garantem do stupně specializovaného (vyššího) JVS, náleží 10 kreditů.

(7) Za účast na jakékoliv jiné vzdělávací akci zaměřené na problematiku znalecké činnosti korespondující s rozsahem jmenování znalce, náleží 2 kredity.

(8) Za účast na kongresu, odborné konferenci (vč. mezinárodní konference), sjezdu nebo sympozia, náleží 5 kreditů.

V případě, že guaranty akce jsou společně subjekty uvedené v odst. 3 a 5, resp. 4 a 6, do kreditního ohodnocení akce se započítává vyšší hodnota kreditů.

III. Aktivní účast, přednáška (spoluautorství na přednášce, přednesení cizí přednášky)

(9) Za přednesení vlastní přednášky na jakémkoliv odborném semináři uvedeném pod body 3 – 8, náleží 15 kreditů.

(10) Za spoluautorství na přednášce nebo přednesení cizí přednášky na jakémkoliv odborném semináři uvedeném pod body 3 – 8, náleží 10 kreditů.

IV. Publikační činnost

(11) Za odborný článek publikovaný v časopise s hodnotou Impakt Faktor (nebo jeho elektronické podobě) náleží autorovi 30 kreditů, spoluautorovi 25 kreditů.

(12) Za odborný článek publikovaný v recenzovaném (neimpaktovaném) časopise (nebo jeho elektronické podobě) náleží autorovi 20 kreditů, spoluautorovi 15 kreditů.

(13) Za odborný článek publikovaný v nerecenzovaném (neimpaktovaném) časopise (nebo jeho elektronické podobě) náleží autorovi 15 kreditů, spoluautorovi 10 kreditů.

(14) Za odborný článek publikovaný v jiném časopise nebo periodiku (nebo jeho elektronické podobě) náleží autorovi 10 kreditů, spoluautorovi 5 kreditů.

(15) Autorovi recenzované monografie, monografie, odborné publikace, učebnice, skript, odborného výkladového slovníku nebo jiné učební pomůcky (výukový CD-ROM) náleží 30 kreditů, spoluautorovi 20 kreditů.

V. Pedagogická činnost, vědecko-výzkumná činnost, metodická činnost

(16) Za pedagogickou vzdělávací činnost při výuce odborných předmětů ve studijním oboru souvisejícím se znaleckou činností náleží 2 kredity za vyučovací hodinu, nejvíce však 15 kreditů za semestr.

(17) Za ukončenou etapu, část nebo uzavření vědecko-výzkumného úkolu v oblasti znalcství s doložitelnými a hodnotitelnými přínosy a výsledky, náleží 30 kreditů.

(18) Za vypracování metodiky nebo znaleckého standardu doporučeného orgánem veřejné moci jako metodická pomůcka pro znalce, náleží autorovi 20 kreditů, spoluautorovi 15 kreditů.

7.5 Index odbornosti znalce – evidence forem CVZ, archivace

Znalec v den složení slibu obdrží IOZ, který bude po celou dobu výkonu jeho zn. činnosti garancí CVZ. Účast na CVZ bude dokládána zápisem v IOZ (tab. 3) provedeným garantem, příp. organizátorem. V případě, kdy nebude možné provést zápis do IOZ ihned po skončení akce, organizátor znalci vydá potvrzení a příslušný KS provede zápis do IOZ dodatečně. Na výzvu OVM je znalec povinen IOZ předložit k nahlédnutí. Při úvahách o možné podobě (elektronická/papírová) IOZ jsem zvažovala určité výhody/nevýhody těchto forem. Elektronická podoba by byla podmíněna zejm. přístupem k internetu (možnost ihned po skončení akce odeslat KS k vyznačení do IOZ). Tato forma představuje rychlý a beznákladový systém. Papírová forma by představovala jednoduchou evidenci, za jejíž úplnost a průběžnou aktualizaci zápisů by odpovídal znalec sám. Nevyžadovala by žádnou účast dohledových orgánů (s výjimkou kontroly jednou za 5 let); předložení IOZ garantu (organizátorovi) akce ihned po jejím skončení by bylo odpovědností znalce samého. V případě pochybností o odbornosti znalce by IOZ bylo možno doložit i na výzvu soudu, u něhož by znalec stvrzoval zpracovaný ZP a kde by např. účastník řízení vznesl námitky proti jeho odbornosti. V době zpracování disertační práce považuji za vhodnější papírovou podobu IOZ s tím, že nevylučuji možnost změny na podobu elektronickou. Tab. 3 znázorňuje způsob zápisu do IOZ vč. prostoru (sl. Poznámka) pro případný zápis provedený správním orgánem např. v případě, kdy počet získaných kreditů za sledované období 5 let nebude dostačující a bude přistoupeno ke kontrole zpracovaných ZP.

Datum	Název vzdělávací akce	Počet hodin/dní	I. stupeň CVZ II. stupeň CVZ Ostatní	Počet kreditů	Razítko a podpis garanta (organizátora)	Poznámka
-------	-----------------------------	--------------------	--	------------------	---	----------

Tab. 3 – Index odbornosti znalce – detail zápisu CVZ (PIVOŇKOVÁ, K., 2015)

Garant vzdělávací akce vede evidenci účastníků CVZ (prezenční listiny) a na základě žádosti OVM poskytne údaje z této evidence; povinná archivace 5 let. Získání stanoveného počtu kreditů je považováno za splnění podmínky CVZ.

7.6 Statut odborné způsobilosti znalce

Znalec je povinen za období 5 let dosáhnout min. celkového počtu 45 kreditů. Dosažením tohoto počtu kreditů splní statut odborné způsobilosti znalce (dále též „SOZ“) potřebný k prokázání nejen dodržování systému CVZ v rámci svého zn. oprávnění, ale

zejména k prokázání trvalého zájmu neustále se vzdělávat, sledovat nové trendy ve znalectví jak v rovině právní, tak i v rovině jeho odborného znaleckého a profesního zaměření. Při úvahách o délce rozhodného období pro získání SOZ je zohledněno časové omezení a obnovování certifikace jednou za 5 let, které se jeví jako ideální časový interval a dosavadní praxe jej potvrzuje. Přihlédla jsem i k historické zkušenosti se znalci v ČR, kdy již právní úpravou z r. 1939 byli znalci ustanovováni na dobu 5 let. Platná právní úprava tento interval vypustila a jmenování znalců nijak časově neomezila. Dalším podpůrným argumentem ke stanovení pětiletého období jsou i výsledky rešerší řešení dané problematiky v evropských zemích, z nichž vyplývá stanovení pětiletého období pro výkon funkce znalce, s následnou obnovou (např. Francie, Litva, Slovinsko, Polsko). Přesto, že z vyhodnocení dotazníků a rozhovorů vyplývá období pro obnovování SOZ kratší 5 let, bylo nutné vzít v úvahu, že pilotních projektů se účastnili znalci, kteří zn. činnost vykonávají aktivně, mnohdy jako svoji hl. profesi. Proto jsem stanovila interval pro obnovování SOZ v délce 5 let. Tato doba bude akceptovatelná i pro znalce, u nichž je znalectví jen vedlejší činností vedle hl. pracovní náplně, nebo počet ZP není takový, aby zakládal předpoklad hlavní profese.

7.6.1 Splnění podmínky CVZ

Při předem stanovené požadované výši počtu kreditů je jen na znalci samém, jaký způsob a formu zvolí k tomu, aby požadovaného počtu kreditů dosáhl. Pouze získáním potřebného počtu kreditů za období 5 let znalec splní podmínku CVZ.

7.6.2 Nesplnění podmínky CVZ

V případě, že znalec na výzvu nedoloží IOZ, případně počet získaných kreditů v něm za stanovené pětileté období nebude dostačující, správní orgán přistoupí ke kontrole 5 namátkově vybraných ZP zpracovaných znalcem v předchozím roce. ZP budou vybrány ze zápisů ve ZD, jejich kontrolu provedou členové PSZ předsedy KS. Jestliže kontrolované ZP budou shledány nevyhovujícími, správní orgán má za prokázané, že u znalce podmínka potřebných znalostí a zkušeností z oboru (odvětví/specializaci), v němž jako znalec působil, odpadla a se znalcem zahájí správní řízení o vyškrtnutí ze seznamu znalců. V případě, že kontrolované ZP budou shledány členy PSZ vyhovujícími, správní orgán tuto skutečnost do IOZ (do sl. Poznámka) zaznamená a autorka navrhuje, aby tento zápis nahradil absenci chybějících kreditů v pětiletém období.

7.6.3 Zakotvení povinnosti CVZ v právní úpravě

Zákon o znalcích platný v ČR v současné době výslovně neupravuje povinnost neustálého vzdělávání se a zvyšování si kvalifikace u znalců zapsaných v seznamu, nestanovuje formy, rozsah ani způsob ověřování odborné způsobilosti již jmenovaných znalců. Na základě výsledků disertační práce si dovoluje autorka předložit tento návrh:

§ X

Celoživotní vzdělávání znalců

- (1) Dohled nad celoživotním vzděláváním znalců a ověřováním jejich odborné způsobilosti provádí Ministerstvo spravedlnosti ČR nebo předseda krajského soudu v rozsahu, v němž je ministrem spravedlnosti k tomu pověřen.*
- (2) Znalec je povinen v rámci celoživotního vzdělávání*
 - a) soustavně se vzdělávat a zvyšovat si kvalifikaci v každém oboru, odvětví, případně specializaci v rozsahu svého jmenování v rámci Jednotné vzdělávací soustavy pro znaleckou činnost;*
 - b) na výzvu ministra spravedlnosti nebo pověřeného předsedy krajského soudu je povinen předložit Index odborné způsobilosti znalce za účelem kontroly pravidelného obnovování statutu odborné způsobilosti znalce.*
- (3) Jednotná vzdělávací soustava – její obsah, formy, kreditní systém, způsoby ověřování a obnovování statutu odborné způsobilosti znalce včetně podrobností o organizátorech a garantech, a některé další otázky - je upravena vyhláškou Ministerstva spravedlnosti ČR.*

8. VÝSLEDKY A PŘÍNOS DISERTAČNÍ PRÁCE

Problémovou situací je skutečnost, že současná právní úprava neupravuje povinnost průběžného CVZ. Neexistuje systém jednotného CVZ, který by zahrnoval nejen období před zápisem znalce do seznamu, ale zejména období po tomto zápisu. V současné době existující aktivity některých PS nemohou nahradit absenci povinného, systematického, přehledného, jednotného a transparentního CVZ. Vzhledem k tomu, že tyto vzdělávací akce jsou již několik let vnímány jako součást CVZ, jsou do projektu JVS zahrnuty. V průběhu práce na této disertaci se tato skutečnost potvrdila nejen při uskutečněných pilotních seminářích, ale vyplývá i z výsledků dotazníkových šetření. Významné skutečnosti pro vznik JVS byly získány rešeršemi nejen právních předpisů, včetně historických, ale i podkladů (stížností, ZD a ZP) dostupných v době vzniku disertační práce. Významné poznatky vyplynuly i z uskutečněných skupinových rozhovorů a expertních interview.

VÝSLEDKY DISERTAČNÍ PRÁCE

Hlavním výsledkem disertační práce je vznik projektu **Jednotné vzdělávací soustavy pro znaleckou činnost**, jejíž hlavní části jsou označeny v blokovém schématu (obr. 1), členěné na období **před jmenováním znalce** (kap. 7.1) a **po jmenování znalce** (kap. 7.2) s uvedením konkrétních forem a periodicitou vzdělávacích aktivit. Výsledkem je navržený systém kreditního ohodnocení (kap. 7.4) rozdělený do dvou stupňů: stupeň všeobecný (základní) a stupeň specializovaný (vyšší) včetně označení možných poskytovatelů vzdělávacích aktivit, v nichž jsou zahrnuty nejen již existující subjekty, ale je ponechán dostatečný prostor i pro případné nové subjekty, jejichž vznik nelze vyloučit, vznik indexu odbornosti znalce (kap. 7.5) za účelem evidence jednotlivých vzdělávacích aktivit a statutu odborné způsobilosti znalce (kap. 7.6) s pravidelným obnovováním.

OBDOBÍ PŘED JMENOVÁNÍM ZNALCE představuje na straně uchazeče splnění **kvalifikačních požadavků** pro jmenování, včetně jejich ověření správním orgánem. To uchazeč prokazuje nejen zkušebně zpracovaným ZP (s fiktivním vyúčtováním), případně úspěšně absolvovaným pís. testem, ale i úspěšně absolvovaným ústním pohovorem před PSZ předsedy KS, jež zahrnuje nejen obhajobu zkušebně zpracovaného ZP, ale i praktické prokázání znalostí právních předpisů upravujících znaleckou činnost. Vzhledem k tomu, že na jmenování znalcem (podle současné právní úpravy) není právní nárok, jmenování konkrétních osob tak závisí na správním uvážení přísl. orgánu. Jinými slovy, každému, kdo požádá o jmenování znalcem, příp. je k takovému jmenování navržen, nevzniká, ani při splnění všech zákonných podmínek podle § 4 odst. 1 zákona o znalcích [39], právní nárok na to, aby znalcem jmenován skutečně byl. Jmenování znalcem tudíž nelze považovat za právo každého občana, resp. jde o právo bez nároku, o němž je rozhodováno na základě správního uvážení. Je nezbytné, aby znalcem byli jmenováni skuteční odborníci s dostatečnými zkušenostmi, a jelikož není v možnostech správních orgánů (přes veškerou snahu) kompletně prověřit odbornou způsobilost žadatelů o zápis do seznamu, nezbývá, než vyžadovat předložení dokladů o kvalifikaci vydávaných formálními autoritami v oblasti vzdělávání, tj. např. VŠ. Požadavek **vysokoškolského vzdělání** doplněný event. specializačním postgraduálním vzděláváním proto není samoučelný (není projevem libovůle) a ani nepřiměřený. Za účelem získání potřebných odborných (teoretických i praktických) znalostí týkajících se zn. problematiky, uchazeči již v současné době absolvují kurz zaměřený na znaleckou problematiku a to buď ve formě **specializačního kurzu**, tj. specializačního

čtyřsemestrálního studia u oborů, kde je toto studium vypsáno, nebo kurz zaměřený na obecnou problematiku soudního znalců – **znalecké minimum** u těch oborů, kde specializační čtyřsemestrální studium dosud není zavedeno. Tyto již existující aktivity jsou do projektu JVS zahrnuty a tvoří její nedílnou součást i proto, že došlo k ustálení praxe správních orgánů, které vykonávají státní správu na úseku znalců, a které absolvování výše uvedených seminářů povinně vyžadují. Do JVS byla zahrnuta i již existující podmínka prokázání **odborné praxe**, která přispívá k zajištění potřebné vysoké úrovně zpracovávaných ZP i s ohledem na vývoj a stupňující se náročnost znalecké činnosti. Nezastupitelná funkce **poradních sborů znalců**, které si již od r. 1967 může ministr spravedlnosti/předseda KS zřídit v těch oborech, u nichž to odůvodňuje jejich povaha, je součástí navrženého projektu JVS. Skutečnost, že PSZ jsou zřízeny u všech KS, podtrhuje jejich opodstatněnost. Otázky odborné, např. zjišťování charakteristik předmětu posuzování, vyžadující odborné znalosti, přezkum vhodnosti použité metodiky, dodržení správné praxe při fyzickém zkoumání, správnosti nikoliv triviálních úvah vedoucích k učiněným závěrům, apod., nemůže správní orgán posoudit samostatně, neboť nemá tuto odbornost. Přesto, že PSZ nejsou správním orgánem, zákon o znalcích ukotvuje v § 16 možnost řešení odborných otázek s využitím odborné erudice členů PSZ. Jednotlivé dílčí fáze, kterými uchazeč o znaleckou činnost musí projít, směřují k výsledku, kterým je **složení znaleckého slibu a následný zápis do seznamu znalců**. V době zpracování disertační práce na jmenování znalcem není právní nárok, a přestože zákonodárce mediálně již po několik let avizuje vznik tohoto nároku, disertační práce vychází z platné právní úpravy pro znaleckou činnost v době jejího vzniku. I v případě, že by v následujícím období došlo ke změně právní úpravy a vznikl by právní nárok na jmenování znalcem, na projekt JVS popsáný v disertační práci by to nemělo vliv. (Odpadlo by pouze správní uvážení a správní orgány by o žádostech rozhodovaly nárokově.)

OBDOBÍ PO JMENOVÁNÍ ZNALCEM není v platné právní úpravě zohledněno vůbec. Přesto existovaly a dosud existují některé aktivity, které se svým charakterem přibližují snaze předávat nové poznatky ze znalecké praxe znalcům již v seznamu zapsaným, a to jak v oblasti odborné, tak i obecné právní problematiky. Navržená JVS tyto poznatky zobecňuje tak, aby je bylo možno využít pro všechny zn. disciplíny. Formuluje je do přesného a jasně členěného **dvoustupňového kreditního systému** (kap. 7.3) jako prostředku k udržení a celkovému zvyšování odborné úrovně znalců od okamžiku jejich zápisu do seznamu po celou dobu

výkonu jejich zn. činnosti. Současně vymezuje guaranty a organizátory, kteří poskytují anebo v budoucnu budou poskytovat CVZ. Blokové schéma (obr. 1) člení tyto subjekty do čtyř částí.

Stupeň všeobecný (základní) JVS (kap. 7.3.1) je relevantní pro všechny obory zn. činnosti a zahrnuje nezbytnou, byť rámcovou, znalost základních právních předpisů. Stanovuje konkrétní periodicitu povinné účasti, tj. minimálně 2x za 5 let, a specifikuje obsah a formy tohoto stupně JVS s možností aktuálního přizpůsobení se aktuálním změnám. Časová dotace seminářů zahrnutých do stupně všeobecného (základního) JVS je stanovena na 1 den v max. rozsahu 10 hod. Navržený systém kreditního ohodnocení přesně specifikuje jednotlivé vzdělávací akce (kap. 7.4.1). **Stupeň specializovaný (vyšší) JVS** (kap. 7.3.2) představuje účast znalce na vícedenním semináři zaměřeném již vždy na určitý vybraný okruh zn. oborů (odvětví/specializací), tj. oborů blízkých, příbuzných, na sebe navazujících nebo vzájemně se prolínajících. Předkládá možné formy těchto seminářů, zohledňuje jedinečnost a různorodost zn. disciplín a dává dostatečný prostor garantům (organizátorům) k uskutečnění takového semináře (venkovní měření, laboratoř, výrobní prostory, lékařská zařízení apod.). Projekt JVS zahrnuje povinnou periodicitu absolvování těchto seminářů; systém kreditního ohodnocení zohledňuje jednotlivé aktivity v rámci tohoto stupně specializovaného (vyššího).

To, co je pro oba stupně JVS společné, je zejména vytvoření dostatečného prostoru pro vzájemnou výměnu informací a předání zkušeností, volba lektorů včetně toho, za podpory jakých výukových pomůcek (např. PowerPoint prezentace a dalších softwarových programů, ukázka měřících přístrojů, jejich použití v praxi apod.) předají žádané informace a seznámí účastníky s případnými novinkami, možnost užití konkrétních příkladů (v anonymizované podobě) a v neposlední řadě i ověření získaných znalostí např. kontrolním dotazníkem, náhodně pokládanými otázkami do publika apod., včetně zpětné vazby s příp. náměty pro příští setkání. Oba stupně zohledňují již existující aktivity, které jsou zobecněny a do JVS začleněny. Navržený **systém kreditního ohodnocení** (kap. 7.4) akceptuje širokou nabídku vzdělávacích aktivit a ponechává na příjemci celoživotního vzdělávání, tedy na znalci samém, možnost výběru jednotlivých aktivit tak, aby dosáhl v požadovaném období 5 let minimálně 45 kreditů. Zohledňuje nejen pasivní a aktivní účast na seminářích, ale i takové aktivity, jako je např. doktorské studium, certifikace, publikační a přednášková činnost aj. Za účelem evidence jednotlivých vzdělávacích aktivit v rámci JVS projekt zavádí **index odbornosti znalce** (kap. 7.5) a kromě způsobu zápisů stanovuje i jeho formu a účel. Celý

projekt JVS je završen **statutem odborné způsobilosti znalce** (kap. 7.6), který představuje získání potřebného počtu kreditů ve sledovaném období a prokázání trvalého zájmu znalce neustále se vzdělávat, sledovat nové trendy ve znalectví jak v rovině právní, tak i v rovině jeho odborného znaleckého a profesního zaměření.

Dalšími dílčími cíli disertační práce bylo začlenit do projektu JVS již známé a v praxi ověřené způsoby, znalosti a metodiky soudního inženýrství v obecné rovině tak, aby zahrnuly všechny znalecké obory, odvětví, případně specializace. Součástí projektu JVS jsou i uchazeči o znaleckou činnost, tedy období před jejich jmenováním znalcem. V rámci kreditního dvoustupňového systému byly zohledněny metody a přístupy andragogiky a androdidaktiky.

PŘÍNOS DISERTAČNÍ PRÁCE

1. Vznik jednotné vzdělávací soustavy pro znaleckou činnost a návrh jejího zakotvení v právním řádu ČR.
2. JVS zahrnuje období před jmenováním znalce a po jmenování znalce.
3. JVS je aktuální pro všechny znalecké obory, odvětví, případně specializace.
4. JVS stanovuje v obecné rovině formy, obsah a způsoby CVZ se zohledněním metod a přístupů andragogiky a androdidaktiky.
5. JVS stanovuje odborné zaměření vzdělávacích aktivit, které člení do dvou stupňů: stupeň všeobecný (základní) a stupeň specializovaný (vyšší).
6. JVS zavádí dvoustupňový kreditní systém členění podle jednotlivých druhů vzdělávacích aktivit v rámci CVZ.
7. JVS zavádí statut odborné způsobilosti znalce a periodicitu jeho obnovování, včetně kontroly a dohledu.
8. JVS zohledňuje a začleňuje stávající aktivity (certifikace, kurzy, školení aj.) a ponechává dostatečný prostor pro vznik event. nových aktivit v budoucnu.
9. JVS posiluje důvěru odborné a laické veřejnosti v profesi znalce.

9. ZÁVĚR

S rostoucí složitostí společenských vztahů roste i složitost sporů z těchto vztahů vzešlých, a proto nabývají na významu ZP jakožto důkazní prostředky v řízení před soudy a jinými OVM, které při rozhodování o právech a povinnostech účastníků řízení stále častěji vycházejí ze závěrů znalců (jde zpravidla o rozhodující důkaz), přičemž tyto závěry nejsou orgány veřejné moci – pokud jde o jejich věcnou správnost – zásadně oprávněny

přezkoumávat. Je proto nezbytné, aby znalcem byli jmenováni skuteční odborníci (tedy osoby se zřetelně nadprůměrnými, nikoliv průměrnými znalostmi) s dostatečnými (tj. nadprůměrnými) zkušenostmi jak teoretickými, tak praktickými. Vysoké nároky na odbornost znalce jsou tedy opodstatněné a přispívají k tomu, aby postavení znalce odpovídalo potřebné vážnosti a náročnosti znalecké profese. V současné době je v obecné rovině pro uchazeče o znaleckou činnost nastaven výčet kvalifikačních předpokladů, které musí uchazeč splnit, aby mohl o jmenování znalcem požádat. Kvalifikační požadavky prosazované správními orgány vykonávajícími státní správu na úseku znalců jsou přiměřené, neboť zachovávají proporcionalitu mezi sledovaným cílem, tj. kvalitně zpracovaným ZP, a prostředky, prostřednictvím nichž má být vytyčeného cíle dosaženo, tedy vysokou odbornou znalostí a erudicí zapsaných znalců. Prostor mezi tímto cílem a prostředky k jeho dosažení však není v současné době nijak upraven a je pouze na dobrovolné vůli každého znalce, jak bude udržovat a zvyšovat svoji odbornou znalost, kterou měl v okamžiku složení znaleckého slibu a zápisu do seznamu znalců tak, aby zajistil trvalou vysokou úroveň své znalecké činnosti. Projekt JVS pro znaleckou činnost přispěje k průběžnému udržování a zvyšování odborné úrovně zapsaných znalců. Naplní tak legitimní očekávání zadavatelů znaleckých posudků, a to jak OVM, tak právnických nebo fyzických osob, že zadaný ZP bude zpracován řádně, s využitím všech dostupných metod a poznatků vědy, v souladu s obecnými právními předpisy osobou znalou, která je skutečným odborníkem a autoritou v dané oblasti. Novost práce spočívá v zakotvení povinnosti CVZ v právní úpravě, kde nastavuje metody, formy, obsah i způsoby, kterými lze dosáhnout statutu odborné způsobilosti znalce. Stanovuje kreditní systém, formy jeho evidence, vymezuje garanty a organizátory vzdělávacích aktivit včetně dohledu nad těmito aktivitami ze strany státu, kterému je znalec povinen na jeho výzvu kdykoliv v průběhu výkonu znalecké činnosti prokázat, že odbornými znalostmi disponuje. S ohledem na vývoj a stupňující se náročnost znalecké činnosti je proto povinností znalce udržovat a zvyšovat své teoretické a praktické znalosti nezbytné pro výkon činnosti znalce s vědomím toho, že kvalitně zpracovaný znalecký posudek přispívá nejen k naplnění účelu zákona o znalcích, ale zejména k posílení důvěry odborné i laické veřejnosti v profesi znalce.

10. SUMMARY

With the growing intricacy of social relations, the intricacy of disputes coming from those relations is growing as well, which results in expert's opinions assuming more and

more importance as means of evidence for legal proceedings in the courts and other public authorities organs. More and more often, these organs while making decisions about rights and obligations of the parties', draw conclusions from experts' conclusions (usually a crucial evidence), while not being authorized to inspect those conclusions in terms of the factual accuracy. That's why it is essential, while appointing experts to the office, to approve only adepts (i. e. people having above average knowledge, not average knowledge only) and at the same time people who have sufficient (i. e. above average) experience both theoretical and practical. Placing high demands on the expert's professionalism proves as well-founded and contributes to the expert's status, which must comply with a certain level of respectfulness and demandingness of the expert's profession. Currently, there is a given list of qualification requirements on a general level, which the applicant must meet before applying for being appointed an expert. Qualification requirements promoted by the administrative authorities executing the state administration are adequate, as they maintain the proportionality between the set objective (required result) i.e. a precisely elaborated expert's opinion, and the means used for achieving the set objective, which means high level of expert knowledge and erudition of the registered experts. The relation between this objective and the means of achieving it is not regulated as it depends only on every single expert's goodwill how he will maintain and enhance the expert knowledge, which he had at the time of becoming an expert, to ensure his expert activity will be at a permanent high level. The project 'Uniform Education System for Expert Activities' will contribute to continuing maintenance and improvement of the professional qualification of the registered experts. It will fulfil the rightful expectations of the ordering party, which might be public authorities organs or legal or natural persons, ensuring that the expert's opinion will be worked out properly, using all available methods and scientific knowledge, in accordance with legal regulation by a person in the know, who is a real adept and recognized authority on particular field. The novelty of this work lies in the anchoring of lifelong learning obligation in legal regulation, where it adjusts the methods, forms, content and the ways for achieving the status of expert's professional qualification. It defines a credit system and the forms of its record keeping, also it determines the guarantors and organisers of educational activities including the supervision of these activities on the part of state, to which is the expert obliged to prove having expert knowledge, anytime being asked for. With regards to the development and mounting difficulty of expert activity, it is an expert's

responsibility to maintain and enhance both the theoretical and practical knowledge essential for the practising of this profession, being aware of the fact that a high-quality compiled expert's opinion contributes not only to fulfil of the aim of the Expert's law, but also to strengthen the confidence of the experts and the general public in the expert's profession.

11. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ, LITERATURA

- [1] ALEXANDR, Pavel a kol. *Forenzní ekotechnika: les a dřeviny*. Vyd. 1. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2010. 625 s. ISBN 978-80-7204-681-2.
- [2] *Almanach ÚSI 2015*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Ústav soudního inženýrství, 2015. 125 stran. ISBN 978-80-214-5098-1.
- [3] BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a HÓTOVÁ, Renáta. *Znalci v mezinárodním prostředí: v soudním řízení civilním a trestním, v rozhodčím řízení a v investičních sporech*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2011. xxxiii, 555 s. Beckova edice právo a hospodářství; 74. ISBN 978-80-7400-395-0.
- [4] BRADÁČ, Albert a kol. *Soudní inženýrství*. Brno: CERM, 1997. 719 s. ISBN 80-7204-057-X.
- [5] HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. 437 stran. ISBN 978-80-262-0982-9.
- [6] JEMELKA, Luboš. *Správní řád: komentář*. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2008. 592 s. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7179-784-5.
- [7] KUBICA, Milan, KARDOS, Peter a JAKUBEC, Miroslav. *Aktuálne právne predpisy pre znalcov, tlumočníkov a prekladateľov*. V Tribunu EU vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2011. 296 s. ISBN 978-80-263-0033-5.
- [8] *Specifické podmínky pro znaleckou činnost*. Ministerstvo spravedlnosti ČR, č. j. 359/2011-OD, Praha, 2011.
- [9] PALÁN, Zdeněk. *Lidské zdroje: výkladový slovník: výchova, vzdělávání, péče, řízení*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2002. 280 s. ISBN 80-200-0950-7.
- [10] PLAMÍNEK, Jiří. *Vzdělávání dospělých: průvodce pro lektory, účastníky a zadavatele*. 2., rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. 336 s. ISBN 978-80-247-4806-1.
- [11] PRAŽÁK, Josef. *Soudní znalci*. V Praze: Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1940. 377 s. Právnická knihovna; sv. 53.
- [12] PRŮCHA, Jan a VETEŠKA, Jaroslav. *Andragogický slovník*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. 320 s. ISBN 978-80-247-4748-4.
- [13] PULDA, Jan. *Tlumočníci, překladatelé, znalci a jejich právní postavení ve vybraných státech EU. Parlamentní institut: kancelář Poslanecké sněmovny: [ročenka]*. Parlamentní institut. Praha: [2010].
- [14] REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009. 184 s. Sociologie. ISBN 978-80-247-3006-6.
- [15] SEMELA, Marek. *Projekt EVU – QUERY*. Soudní inženýrství. 2006, roč. 17, č. 5, s. 249 – 254. ISSN 1211-443X.
- [16] SZILÁGYI, Miroslav., BARTOŠOVÁ, Věra. *Znalecká činnost v Slovenskej republike. Právní rádce: měsíčník Hospodářských novin*. Praha: Economica, 2005. č. 1. ISSN 1210-4817.
- [17] VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: BOVA POLYGON, 2012. 1446 s. ISBN 978-80-7273-166-4.

- [18]VYKLICKÝ, Robert. *Právní úprava soudních znalců a tlumočnicků. Parlamentní institut: kancelář Poslanecké sněmovny: [ročenka]*. Parlamentní institut. Praha: [2004].
- [19]WEBER, Michael. *The QUERY Project – Developing Guidelines for a Best Practice Qualification of Accident Analysts*. EUROPEAN ASSOCIATION FOR ACCIDENT RESEARCH AND ANALYSIS. EVU. Hamburg, 2006. ISBN 978-3-00-019328-6.

Právní předpisy

- [20]Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů
- [21]Zákon č. 444/2011, kterým se mění zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů
- [22]Vyhláška č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů
- [23]Vládní nařízení č. 100/1933 Sb., kterým se vydávají předpisy o odhadu nemovitostí v řízení exekucím (odhadní řád)
- [24]Vládní nařízení č. 269/1939 Sb., o seznamech stálých soudních znalců
- [25]Zákon č. 167/1949 Sb., o stálých přísežných znalcích a tlumočnících
- [26]Zákon č. 47/1959 Sb., o úpravě právních poměrů znalců a tlumočnicků
- [27]Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
- [28]Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- [29]Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
- [30]Zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů
- [31]Zákon č. 382/2004 Z.z., o znalcoch, tlmočnících a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 93/2006 Z.z., zákona č. 522/2007 Z.z., zákona č. 520/2008 Z.z. a zákona č. 136/2010 Z.z., ve znění pozdějších předpisů
- [32]Vyhláška MS SR č.490/2004 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 382/2004 Z.z., o znalcoch, tlmočnících a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení vyhlášky č. 500/2005 Z.z., vyhlášky č. 534/2008 Z.z. a vyhlášky č. 33/2009 Z.z., ve znění pozdějších předpisů
- [33]Vyhláška č. 423/2004 Sb., kterou se stanoví kreditní systém pro vydávání osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez přímého vedení nebo odborného dohledu zdravotnických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů
- [34]Směrnice MS ČSR č. 10/1973 – kontr. odb., o organizaci, řízení a kontrole znalecké a tlumočnické činnosti, s přílohami

Internetové zdroje

- [35]www.vutbr.cz/usi
- [36]www.ckom.cz
- [37]www.vse.cz
- [38]www.justice.cz
- [39]www.cvut.cz

12. SEZNAM PUBLIKOVANÝCH VLASTNÍCH PRACÍ

- PIVOŇKOVÁ, Kateřina: *Aktuální přístup státu k výkonu znalecké činnosti – významná součást analýzy v rámci standardizace celoživotního vzdělávání*. Sborník XXI. mezinárodní vědecké konference soudního inženýrství ExFos, ÚSI VUT Brno, AZO, o. s., EVU-NS v ČR, o. s., Brno, Leden 2012, 9 s. ISBN 978-80-214-4412-6.
- PIVOŇKOVÁ, Kateřina: *Právní úprava jmenování znalců ve Slovenské republice a Francii se zaměřením na případné požadavky jejich vzdělávání*. Sborník 4. odborné konference doktorského studia JuFos, ÚSI VUT Brno, AZO, o. s., EVU-NS v ČR, o. s., Brno, Duben 2012, 5 s. ISBN 978-80-214-4485-0.
- PIVOŇKOVÁ, Kateřina: *Sjednání podmínek pro jmenování a další novinky znalecké a tlumočnické činnosti*. Časopis Soudní tlumočník 2/2011, Praha, Červen 2012, 4 s. Komora soudních tlumočnicků ČR
- PIVOŇKOVÁ, Kateřina: *Povinnost celoživotního vzdělávání znalců jmenovaných soudy a ministrem spravedlnosti v návaznosti na výkon znalecké činnosti s přihlédnutím k platné právní úpravě a nástin modelu řešení*. Sborník XXII. mezinárodní vědecké konference soudního inženýrství ExFos, ÚSI VUT Brno, AZO, o. s., EVU-NS v ČR, o. s., Brno, Leden 2013, 7 s. ISBN 978-80-214-4675-5.
- PIVOŇKOVÁ, Kateřina: *Vytvoření jednotné vzdělávací soustavy pro vybrané znalecké obory*. Sborník XXIII. mezinárodní vědecké konference soudního inženýrství ExFos, ÚSI VUT Brno, AZO, o. s., EVU-NS v ČR, o. s., Brno, Leden 2014, 7 s. ISBN 978-80-214-4852-0.
- PIVOŇKOVÁ, Kateřina: *Soudní znalec a znalecký posudek – významná součást při rozhodování orgánů veřejné moci*. Časopis Poradenství 1/2013, Praha, Červen 2013, Asociace pro poradenství, 7 s. ISSN 1210-9800.
- PIVOŇKOVÁ, Kateřina: *Základní registr osob, IČO a problematika povinně zveřejňovaných údajů*. Časopis Soudní tlumočník 1/2013, Praha, Červen 2013, 3 s. Komora soudních tlumočnicků ČR.
- PIVOŇKOVÁ, Kateřina: *Možnost vedení znaleckého/tlumočnického deníku i v elektronické podobě*. Časopis Soudní tlumočník 1/2013, Praha, Červen 2013, 2 s. Komora soudních tlumočnicků ČR.
- PIVOŇKOVÁ, Kateřina: *Videokonference – nová metoda výslechu znalce v rámci evropské e-justice*. Časopis Soudní inženýrství 2/2013, Brno, Srpen 2013, 3 s. ISSN 1211-443X.
- PIVOŇKOVÁ, Kateřina: *Může se poradce nebo konzultant stát soudním znalcem?* Časopis Poradenství 1/2014, Praha, Září 2014, Asociace pro poradenství, 5 s. ISSN 1210-9800.
- PIVOŇKOVÁ, Kateřina: *Povinné celoživotní vzdělávání znalců*. Sborník XXIV. mezinárodní vědecké konference soudního inženýrství ExFos, ÚSI VUT Brno, AZO, o. s., EVU-NS v ČR, o. s., Brno, Leden 2015, 9 s. ISBN 978-80-214-5100-1.

- PIVOŇKOVÁ, Kateřina: *Projekt jednotné vzdělávací soustavy pro znaleckou činnost*. Sborník 7. odborné konference doktorského studia JuFos, ÚSI VUT Brno, AZO, o. s., EVU-NS v ČR, o. s., Brno, Duben 2015, 4 s. ISBN 978-80-214-5145-2.
- PIVOŇKOVÁ, Kateřina: *Jednotná vzdělávací soustava v rámci celoživotního vzdělávání znalců*. Časopis Oceňování 4/2015, VŠE Praha, Prosinec 2015, 9 s. ISSN 1803-0785.
- PIVOŇKOVÁ, Kateřina: *Povinné celoživotní vzdělávání znalců*. Časopis Kriminalistický sborník 5/2015, KÚP Policie ČR, Praha, Prosinec 2015, 5 s.
- PIVOŇKOVÁ, Kateřina: *Projekt jednotné vzdělávací soustavy pro znaleckou činnost*. Časopis Soudní inženýrství 2 - 3/2015, Brno, Prosinec 2015, 5 s. ISSN 1211-443X.
- PIVOŇKOVÁ, Kateřina: *Pilotní projekty v rámci Jednotné vzdělávací soustavy pro znaleckou činnost*. Sborník XXV. mezinárodní vědecké konference soudního inženýrství ExFos, ÚSI VUT Brno, AZO, o. s., EVU-NS v ČR, o. s., Brno, Leden 2016, 9 s. ISBN 978-80-214-5321-0.